iyikitap

ÇOCUK VE GENÇLİK KİTAPLARI DERGİSİ

TUDEM YAYIN GRUBU

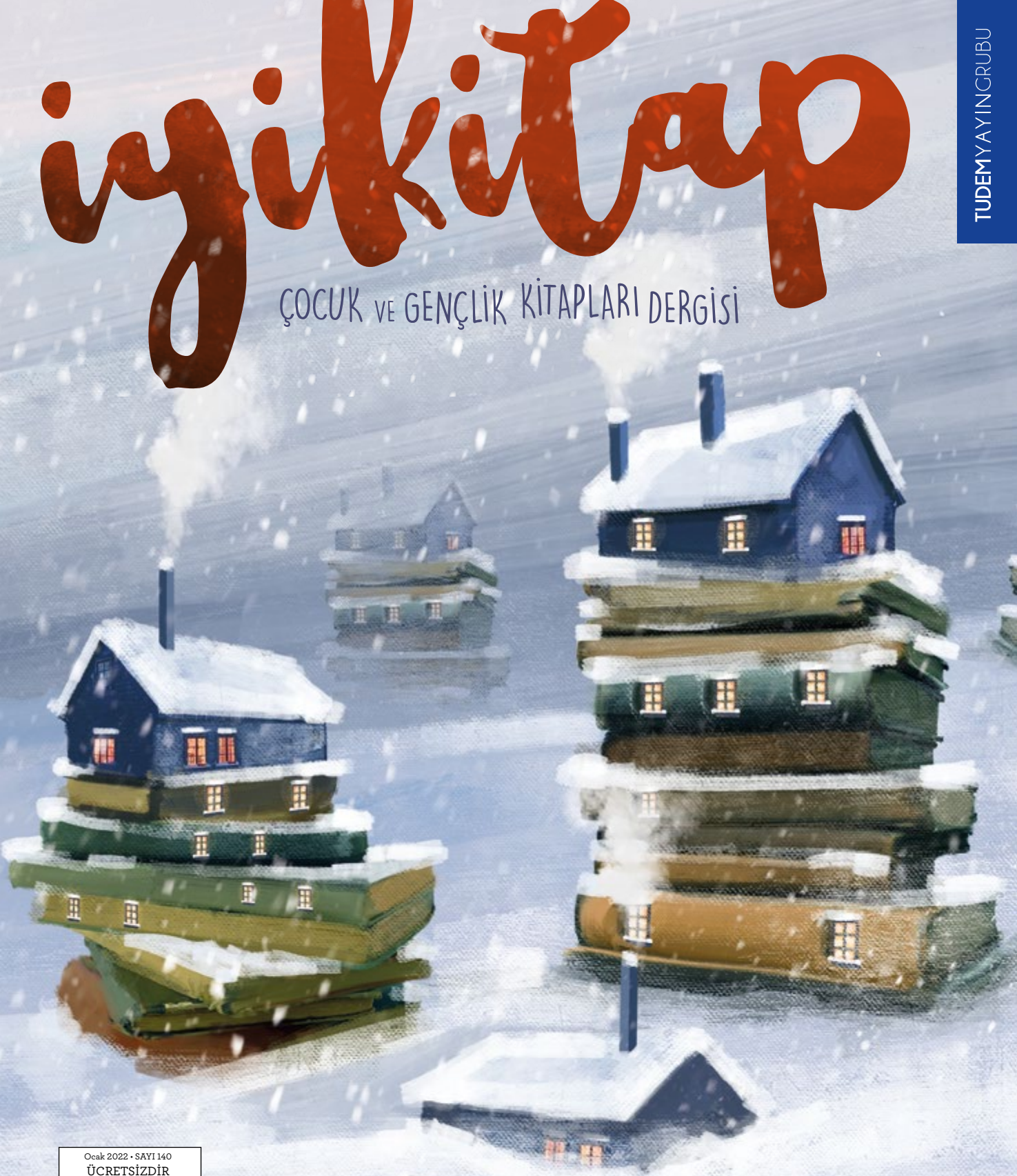

Ocak 2022 • SAYI 140
ÜCRETSİZDİR
www.iyikitap.net
ISSN 2757-8887
40
9 772757 888002

Ressamı tanımak | Çizgiyle anlatmak | Damla balığı Sokrates | Ya eviniz yürümeye başlarsa?

iyikitap

ÇOCUK VE GENÇLİK KİTAPLARI DERGİSİ

MERHABA,

2021'i geride bıraktık. Zorlu bir yıldı, hafızalarda iyi bir yer edinmeyeceğini düşünmek yanlış olmaz. Ancak biz bunu bir yana bırakıp *İyi Kitap* ne yapmış 2021'de, ona odaklanalım.

Toplam 10 sayı yayımlamışız geçen yıl. Bunun ilk 6 sayısı, pandemi nedeniyle sadece dijital ortamda buluşabilmiş okuruyla. 10 sayıda, toplam 220 kitaba yer vermişiz sayfalarımızda. Çocuk ve gençlik edebiyatının güncel örneklerinden derlediğimiz bu kitapların 160'ı başka dillerden çevrilmişken, 60'ı Türkçe kaleme alınmış. Bu 220 kitabı kategorilerine göre sınıflandırdığımızda ise şöyle bir dağılım çıkıyor ortaya: İlk Okuma Kitaplığı 68, Çocuk Kitaplığı 82, Gençlik Kitaplığı 13, Başvuru Kitaplığı 39, Her Yaş/Resimli Kitap 8, Çizgi Roman/Grafik Roman 10.

2021 yılında kitap eleştiri ve tanıtım yazılarımızın yanı sıra, Doğan Gündüz'ün hazırladığı "Sahaf Dükkânı" köşemiz 10 kez, Gökçe Yavaş Önal'ın yazıp-çizdiği "Anne Bak!" sayfamız 6 kez, Elif Şahin'in hazırladığı "Tavşan Deliği" ve "Aynanın İçinden" söyleşilerimiz de 8 kez yer bulmuş dergimizde. Haziran sayımızda ise "Korsan Yayıncılık" konusunu ele alan dosya çalışmamız, üç yazı ve bir söyleşiyle okurun dikkatine sunulmuş.

Türlü zorluklara rağmen, bizi yalnız bırakmayan okurumuzun desteğini hep yanımızda hissettiğimiz bir yıldı 2021. Yeni yılda da onlardan aldığımız güçle, iyi kitapların izini sürmeye devam edeceğiz.

Safter Korkmaz

iyikitap Aylık Yaygın Süreli Yayın / Ücretsizdir. ISSN: 2757 - 8887

İmtiyaz Sahibi: Tudem Eğitim Hizmetleri Sanayi ve Ticaret AŞ adına İsa Aykanat
Yayın Yönetmeni: İlke Aykanat Çam
Sorumlu Yazı İşleri Müdürü: Safter Korkmaz • **Yazı İşleri:** Suzan Geridönmez
Tasarım: Burak Tuna • **Grafik Tasarım:** Selin Öztekin • **Kapak İllüstrasyonu:** Ahmet Uzun
İrtibat Adresi: 1476/1 Sk. No: 10/51 35220 Alsancak - Konak / İzmir
Tel: 0(232) 463 46 38 • **e-posta:** iyikitap@tudem.com
www.iyikitap.net iyikitapdergisi iyi_kitap

TUDEM YAYIN GRUBU

Bir kayanın görüp yaşadıkları

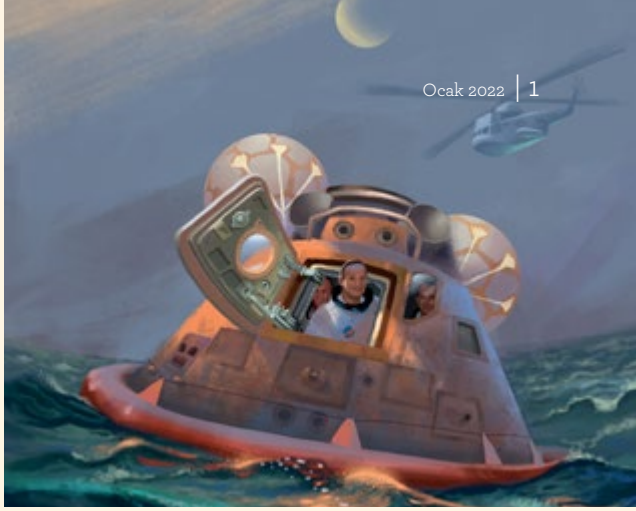

Kaya'nın başından geçenler Dünyamızın ve onun üzerindeki tüm canlıların ortak macerası ile iç içe anlatılmış.

Yazan: Toprak Işık

Kaya'nın Kitabı - Bir Ay Taşının Uzay ve Zaman Yolculuğu
Neil Armstrong - Grahame Baker Smith
Türkçeleştiren: Hazal Baydur
Editör: Ebru Koç Bal
İthaki Çocuk Yayınları, 44 sayfa

Neil Armstrong 20 Temmuz 1969'da, Ay üzerinde, kendi deyimiyle bir insan için küçük, insanlık için büyük bir adım atıyor. Uzay yolculuğumuzdaki hizmetleri karşılığında NASA onu, 2006 yılında Keşif Elçisi ilan ediyor ve Ay'dan kendisinin getirmiş olduğu bir taş ile ödüllendiriyor. Armstrong ödülüne "Kaya" adını veriyor. Kaya bugün yaşantısını ABD'deki bir müzede sürdürüyor. Onun görüp yaşadıklarının kitaba dönüşmesini Armstrong'un eşi istemiş. Bu isteği, Grahame Baker Smith yazıya ve çizgiye dönüştürmüş. İthaki Çocuk tarafından ülkemiz okuru ile buluşturulan *Kaya'nın Kitabı*'nı dilimize Hazal Baydur çevirmiş.

Kaya'nın başından geçenler Dünyamızın ve onun üzerindeki tüm canlıların ortak macerası ile iç içe anlatılmış. Bundan dört buçuk milyar yıl önce küçük bir gezegen gelip dünyamıza çarpmış olmasaydı bugün hiçbirimiz yoktuk. Ay da yoktu; bu çarpışma sonrasında yörüngeye giren milyarlarca ton erimiş kaya, binlerce yıl boyunca bir araya gelip küre şeklini alarak Dünyamızın uydusunu oluşturmuşlar. Ay'ın dış kabuğu soğuyunca yüzeyi çatlamış ve bir bazalt taşı, daha büyük bir kayadan kopup yuvarlanmış. İşte Armstrong'un Kaya adını verdiği taş o...

Kaya'nın milyonlarca yıllık yalnız yaşamı boyunca çok şeye tanık olduğu kesin. Bir dünya insanın televizyonlarından izlediği Armstrong'un Ay'daki ilk adımlarına, canlı olarak tanıklık etti. Onun öncesinde, durduğu yerden Dünya'nın yaşama elverişli hâle gelene kadar geçirdiği müthiş evrimi de seyretmiştir muhakkak. Kıtaların denizlerden çıkıp tekrar batışlarını izlemek kim bilir nasıl da büyüleyicidir. Kaya, suların derinliklerinde doğan yaşamı görmüş olamaz ama kitapta bu da var. Çünkü aslında üzerinde yaşadığımız gezegenin hikâyesine dokunmak niyetiyle yazılmış. Okur, yetinmeyip sonlu bir parçası olduğumuz sonsuz evrenin tümünü merak etse daha da iyi olur.

Kaya'nın Kitabı, hem konusu hem de sınırlı hacmi nedeniyle tek solukta okunabilir bir eser. Resimlemede seçilen renkler de uzayın karanlığında geçen hayallere dalmayı kolaylaştıracak bir atmosfer yaratıyor. Zihni dünyaya sığmayan beyinlere ihtiyacımız var. Kitap, kesinlikle bu ihtiyacın karşılanmasına yardımcı olacak türden. ■

Dilin akıcılığı ve açıklığı	★★★★★★★★★★
Çizimlerin ifade gücü	★★★★★★★★★★
Konunun işlenişi	★★★★★★★★☆☆
Grafik tasarım ve baskı kalitesi	★★★★★★★★★★

Picasso ve resmin hikâyesi

Pablo Picasso'nun farklı dönemlerini temsil eden yapıtlarından yola çıkarak, resimlerin hikâyelerini anlatan öyküleriyle *Picasso'nun Gözleri*, edebiyat ve resmi incelikle buluşturan bir kitap.

Yazan: Sema Aslan

Picasso'nun Gözleri
Asuman Portakal
Editör: Burhan Düzçay
Tudem Yayınları, 72 sayfa

Asuman Portakal'ın Tudem Yayınlarından çıkan kitabı *Picasso'nun Gözleri*, çocuk yetişkin fark etmeksizin, her okurun öykülerine kapılıp gideceği bir Picasso anlatısı. Zarif, sakin, yormayan üslubuyla (bir yanıyla detaylı bir rehber kitap da olan) *Picasso'nun Gözleri*, öğreten ve gösteren bir kitap değil. Elbette öğretiyor da gösteriyor da; fakat Asuman Portakal öykülerinde öylesine etkileyici ki, Picasso ve sanatı hakkında bir kitap okumakla kalmıyor, bir yazar ve bir ressamın âdeta iç içe geçen "anlatısını" okuyorsunuz; Asuman Portakal'ın edebi sesi, kitabı okurken daha sunuş yazısından itibaren hep yanınızda. Yani *Picasso'nun Gözleri* sadece Picasso hakkında bir kitap değil, aynı zamanda başarılı bir öykü kitabı.

Kendisi de ressam olan ve uzun yıllar çocuklarla çalışan Asuman Portakal, Picasso gibi yapıtlarında çocukluğun kendinde gizli dehayı korumayı özellikle seçmiş, buna çabalamış bir ressamın hikâyesini, yapıtlarının izini sürerek anlatırken "çocukluk" ile dil birliği içinde kalıyor. Ressamın belli dönemlerde ürettiği en bilinen yapıtlarını, kronolojik olarak ele alan Portakal, tüm bu yapıtların hikâyesini kuruyor. Bu hikâyeler ne kadarıyla kurgu ne kadarıyla dokümanter, okur ara ara meraka kapılabilir; kitabın sonunda paylaşılan kaynakçayla bazı ipuçları

da bulabilir. Fakat galiba esas olan hikâyelerin gerisindeki bilgiyi, sükûnet içinde aktaran yazar sesi. Bu ses bize hem rehberlik ediyor, adım adım, dönem dönem bir ressamın tanığı olmamıza imkân tanıyor hem de öykülerin içinde kaybolabileceğimiz bir boşluk, bir alan bırakıyor.

Kitapta ressamın beş tablosuna yakından bakan beş öykü bulunuyor. İlk öykü "Taklacı Miko", sanatçının 1901 tarihli "Child with a Dove" resminden hareketle, ressamın Mavi Dönem eserlerinin gerisindeki hikâyeye odaklanıyor. Sanatçının hangi koşullar içinde yetiştiği, çocuk Picasso'nun kim olduğu gibi sanatının çok erken dönemine ait izleri de içeren bu öykü, Miko'nun tanıklığında şu sorulara yanıt veriyor: Picasso bu döneminde neden hüznün rengini tercih etmiş? Neden hep yoksulluğu, yalnızlığı, acı ve zorluğu konu etmiş?

Öykülerin her birinde resmin bir unsurunu konuşturan, anlatıcı olarak resmin içinden bir karakteri seçen Asuman Portakal, ikinci öyküde ressamın 1905 tarihli "Acrobat and Young Harlequin" tablosundaki genç soytarıyı konuşturuyor. Artık ünü yayılmış olan ve Pembe Dönem eserlerini vermeye başlamış olan yirmi dört yaşındaki Picasso çalışırken nasıl biri, bu öyküyle az çok öğreniyoruz. Sıklıkla kendi kendine konuşuyordur, aslında neşeli delidolu bir adamken an geliyor sinirli, gergin birine dönüşüyordur ve mıknatıs etkisi yaratan iri gözleriyle, baktığını delip geçiyordur. Fakat daha önemlisi yapabilmeye, yapmaya odaklanıyordur ve nesnelerin seslerini duyuyordur.

Nesnelerin seslerini duymak, onların ruhunu hissetmek, dünyayla içtenlikle bağlantı kurabilmek meselesini, 1907 tarihli "Head of a Woman" resminin hikâyesinde açıkça görüyoruz. Bu defa konuşan bir Afrika maskıdır. Sanatçının Henri Matisse'le tanıştığı dönem ilgi duymaya başladığı Afrika maskalarından biri olan anlatıcı mask, kabilesinin tamtamları, büyücüsü, dansı olmadan tılsımının da olmadığını düşünürken, Picasso'nun elinde bambaşka bir tılsımla donanıyor, yeniden hayat kazanıyor.

Pablo Picasso, üretken bir sanatçı. Üretkenliği, üretiminin çokluğundan başka, sürekli hareket hâlinde

olan sanat anlayışıyla da yakından ilgili. Kitaptaki öyküler, büyük ihtimalle bilinçli bir şekilde, bu geniş bakışa ve dönüştürücü yaklaşıma da örnek olacak eserler üzerinden akıyor. Kitabın adının *Picasso'nun Gözleri* olması, sanatçının etkileyici iri gözlerine olduğu kadar, etkileyici bakışına da bir gönderme.

Picasso'nun nesneye ve malzemeye bakışıyla ilgili önemli bir detay, "Picasso'nun Fırçası" öyküsünde gizli. Picasso'nun fırçasının konuştuğu ve çok ünlü eseri Guernica'yı anlatan öyküde, ressamın ağzından nesneye ve figüre bakışını açıkça öğreniyoruz. Guernica'yı ortadan kaldıran bombaların acısını, dehşetini sanatına yansıtan ve sanatıyla anlatan Picasso, tablosundaki atı, boğayı ve diğer nesneleri soran Dora Maar'a, resminde nesneleri oldukları gibi kullandığını söylüyor; onların ne ifade ettikleriyle ilgilenmediğini belirtiyor, resim yapmak için resim yapıyorum diyor.

"Claude, Two Years Old, and His Hobby Horse", ressamın ilk evliliğinden olan oğlu ile onun tahta atını resmettiği yapıtı. Bu öyküde de tahta at konuşuyor. Öyküyle ressamın çocukluk ettiği anlara, resminde çocuk dehasını koruma çabasına tanık oluyoruz.

Kitabı okurken, her bir öyküden sonra, öykünün dayandığı resme dönüp bakma ihtiyacı duyuyorsunuz. Bir defada hızlıca değil, öyküleri birer birer okuyarak, resimlere uzun uzun bakarak okunacak bir kitap *Picasso'nun Gözleri*. En sonunda ressamın ağzından hayat hikâyesinin de anlatıldığı bölümle kapanan kitap, keşke daha çok öyküyle daha çok resim yan yana gelseydi duygusu veriyor. ■

Dilin akıcılığı ve açıklığı	★★★★★★★★★★
Öykülerin özgünlüğü	★★★★★★★★★★
Kapak ve baskı kalitesi	★★★★★★★★★★
Redaksiyonun titizliği	★★★★★★★★★☆

En güzel sensin!

Küçük canavar Gorgor en yamru yumru ve irinli siğillere, en yağlı ve pis göbeğe, en küflü ve solgun deriye sahiptir; yani çok güzeldir!

Yazan: Çağla Vera Kılıçarslan

Bir gün gelir ve gözümüz, saçımız, burnumuz doğal birer parçamız olmaktan çıkıp dışsallaşır, "dış görünüşümüz" çerçevesine hapsolur. Bu noktadan itibaren herkes dış görünüşünün "güzel" olmasını umut eder. Daha doğrusu herkes, güzelliğinin bir başkası tarafından onaylanarak kabul görmesini ister. Eva Dax'ın yazıp Sabine Dully'nin resimlediği *Korkunç Güzelsin!*'in kahramanı Gorgor da işte tam bu durumda.

Korkunç Güzelsin!
Eva Dax
Resimleyen: Sabine Dully
Türkçeleştiren: Başak Sözer
Editör: Damla Kellecioğlu
TukoTuko Kitap, 36 sayfa

Dış görünümün o büyük etki alanını, çocuk okurlar için anlaşılır kılmak adına, mevcut canavar motifini kullanan bu eserde küçük canavar Gorgor, sesinin fena hâlde yüksek, gücünün dehşet verici, hızının ise feci olduğundan emindir. Ama "güzel" olup olmadığı hakkında hiçbir fikri yoktur. Bir gün aynaya bakar, burnu kocaman, kulakları ise fırlaktır. Bir anda zihninde şüpheler filizlenir. Acaba güzel midir Gorgor. Hepimiz gibi o da duymak istediği yanıtı ve onun getireceği beğeni ile onayı, ilkin yakınlarından bekler. Ailesi ve arkadaşları, Gorgor'un tam olarak göründüğü gibi olduğunu onaylar ve onu kucaklayıp öper. Küçük canavar Gorgor en büyük, en yamru yumru ve irinli siğillere; en tombik, en yağlı, en kassız ve en pis göbeğe; en kabuklu, en küflü ve en solgun deriye sahiptir; yani çok güzeldir!

Metinde çokça tekrar edilen bir şeyin "en" olma durumu ve kapaktaki "felâket güzel, feci güzel, korkunç güzel" gibi kelimelerin yarattığı yoğunlaşma ile *Korkunç Güzelsin!*, her dış görünüşün benzersizliğinin altını çiziyor. Geleneksel güzellik algısını alt üst eden bu eserde, güzelliğin dış görünüşten ibaret olmadığı mesajı verilirken, asıl olan iç güzelliktir klişesiyle "aslında dış görünüşün güzel değil," mesajının verildiği bir tuzağa da düşülmüyor.

Sayfalarda gezinen bir el aynasında, her karakterin kendi yansımasını incelediği bu eser, güzelliğin kendin olmaktan ve güzel hissetmenin ise sevdiklerinin seni olduğun gibi kucaklamasından geçtiğini hatırlatıyor. ■

Çizimlerin ifade gücü	★★★★★★★★★☆
Öykünün özgünlüğü	★★★★★★★★★☆
Grafik tasarım	★★★★★★★★★☆
Baskı kalitesi	★★★★★★★★★☆

HAYATI MAJANDALAMAYA HAZIR MISINIZ?

Haftalık çılgın teklifler, aylık hedefler, birbirinden eğlenceli etkinlikler... Hepsi ve çok daha fazlası *Majanda 2022*'de!

Dopdolu bir etkinlik seçkisi

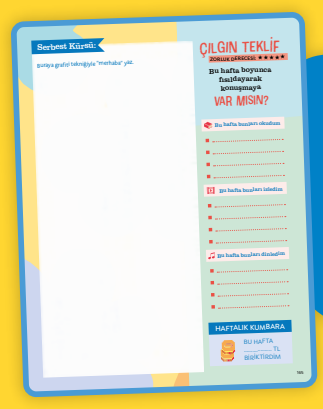

Kendini daha etkili ifade etmenin yollarını anlatan bölümler

Genel kültür sayfaları

Hayatı güzelleştirecek öneriler

Planlama becerisi kazandıran ipuçları

tudem

TAVŞAN DELİĞİ

Kendini bildi bileli çiziyor Zeynep Özatalay. Çocukluk denen o dipsiz kuyudan beslenmeye devam ediyor. Çizerken çocukluğa dair bir şeyler hatırlamanın çok ilginç olduğunu belirten Özatalay, *"Oraya geri dönmeye, renkleri, duyguları hatırlamaya çalışıyorum. Çocukluk benim için bir hayret etme hâli mesela. O her yeniliğe şaşırma, keşif anları beni çok eğlendiriyor,"* diyor. Çocuk kitapları çizmenin, yetişkinlere hitap eden işler yapmaktan daha zor olduğunu düşünen Özatalay ile yeniliklere açık bu renkli dünya üzerine konuştuk.

› Geçmişe dönüp çizerliğinizin ilk günlerindeki hâlinizle konuşsanız, vereceğiniz öğüt ne olurdu?
Gereksiz işlerle vakit kaybetme.

› Çizerlik, geçiminizi sağlayan bir iş mi? Başka bir mesleğiniz var mı?
Hayır, sadece çizerlik.

› Günde kaç saat çalışıyorsunuz?
Çok değişken.

› İşlerinize dair eleştiri yazıları sizi öfkelendirir mi?
Hayır, keşke daha fazla olsa.

› Okuduğunuz son resimli kitap?
Wolf Won't Bite, Emily Gravett.

› Keşke ben resimleseydim dediğiniz kitap?
Özgür (Wild), Emily Hughes.

› Yerinde olmak istediğiniz roman/çizgi roman kahramanı?
Jo March.

› Nefret ettiğiniz roman/çizgi roman kahramanı?
Dolores Umbridge.

› Sizce en iyi edebiyat uyarlaması film ya da dizi?
Yürüyen Şato.

› İsminizi Google'da aratıyor musunuz? Ne sıklıkla?
Çok nadiren.

› En çekilmez özelliğiniz?
Çok oburumdur.

› En sevdiğiniz uğraşınız, hobiniz?
İş dışında çizmek ve okumak, çok uzun yürüyüşler.

› Çalmak istediğiniz müzik aleti?
Ukulele.

› Bir mucit olsanız, ne icat etmek isterdiniz?
Işınlanmayı.

› Tarihte hangi dönemde/zaman diliminde yaşamak isterdiniz?
Mümkünse birkaç dinozor görebileceğim dönemde.

› Issız adaya düşseniz yanınızda götüreceğiniz üç şey?
Yastık, çakı, kitap.

AYNANIN İÇİNDEN

ZEYNEP ÖZATALAY

“Kâğıt-kalem hep en büyük sığınağım oldu”

Söyleşi: Elif Şahin Hamidi

Okulda, matematik ve coğrafya öğretmenlerinizin karikatürlerini çizdiğinizi biliyoruz. Çizgilerle, boyalarla ilişkinizin başladığı ilk zamanlara gitsek öncelikle. Nasıl çıktınız bu yola?

Kendimi bildim bileli çiziyorum. Hayatımda çizgiden ayrı kaldığım hiçbir dönem olmadı. Kâğıt-kalem hep en büyük sığınağım oldu.

Size yol gösteren, ilham veren, etkileyen, örnek aldığınız, takip ettiğiniz çizerleriniz kimler?

Edmund Dulac, Henri Matisse, Suzy Lee, Hayao Miyazaki.

Nietzsche’nin Zerdüşt’ü “Masumiyettir çocuk ve unutuş, yeni bir başlangıç, bir oyun, kendi kendine dönen bir çarktır, bir ilk hareket, kutlu bir evet deyiştir,” der. Çocuk, çocuk olmak, çocuk kalmak ne ifade ediyor sizin için? Çocuklar içi üreten bir çizer olarak, içinizdeki çocukla aranız nasıl?

Çocukluğun, büyük ölçüde bizi biz yapan şey olduğuna inanıyorum. Çizerken çocukluğa dair bir şeyler hatırlamak çok ilginç oluyor. Oraya geri dönmeye, renkleri, duyguları hatırlamaya çalışıyorum. Çocukluk benim için bir hayret etme hâli mesela. O her yeniliğe şaşırma, keşif anları beni çok eğlendiriyor. Büyüdükçe alışıyoruz, kanıksıyoruz. O anlamda sanatçılar ve bilim insanlarının tavrını çocuklara çok benzetirim. “Neden?” veya “nasıl?” diye defalarca sormak; yeni bir şey fark etmenin, keşfetmenin en iyi yolu bu, değil mi?

Grafik tasarım mezunusunuz ve bir süre reklam ajanslarında grafik tasarımcı olarak çalıştınız. Bazı gazetelere çizdiniz. 2005 yılından bu yana da hem çocuklar hem yetişkinler için kitap resimliyorsunuz. Çocuk kitapları için illüstrasyon yapmanın gazeteler, dergiler, sergiler, ticari işler ya da daha farklı işler için illüstrasyon yapmaktan ayrıştığı noktalar nelerdir?

Çocuk kitapları yeniliğe, deneyselliğe açık bir alan. Biraz da yukarıda bahsettiğim sebepten, çocuk kitabı çizerken algımı çok açık tutmaya çalışırım. "Bu çizimi nasıl daha muzip hâle getirebilirim?", "Başka türlü yorumlasam daha mı iyi olur?" gibi sorular sürekli dolaşır kafamda. Bazı sayfaları, ikinci bakışta beğenmeyip sil baştan çizdiğim olur. Yani aslında çocuk kitapları çizmek, yetişkinlere hitap eden işler yapmaktan daha zor bana göre.

Beş kitaptan oluşan "Kafiyeli Masallar" serisinde, Hansel ve Gretel masalını siz resimlediniz. Çokça yazılmış, uyarlanmış, resimlenmiş klasik masalları yeniden resimlemek, yeni bir yorum getirmek çok da kolay olmasa gerek diye düşünüyorum. Ne dersiniz?

Çok haklısınız. Defalarca çok iyi çizerler tarafından resimlenmiş masalları çizmenin sorumluluğu başka oluyor. Bir taraftan çok eğlenceli, hikâyeyi ezbere biliyorsunuz ama onu farklı bir şekilde çizmeye çalışmak için kafa yormak gerekiyor. Mesela Lady Bird Books için *The Night Before Christmas* öyküsünü resimledim bu yıl. Bilinen en klasik Noel hikâyelerinden. Onu yeni bir hâle getirebilmek için çok uğraştık. Gerisi okura kalıyor elbette. O farklılıklar yadırganır mı, eskisinden daha mı iyi olur, ona karar verecek olan çocuklar.

Masal anlatıcısı Judith Malika Liberman'ın Önce Hayal, Taş Çorbası ve Yolaçık kitapları sizin çizgilerinizle şenlendi. Bu masalları resimleme serüveninizden bahseder misiniz?

Redhouse, zaman zaman çalıştığım, sevdiğim bir yayineviydi ve beni Judith'in ilk öyküsü için aradılar. Kendisini masal anlatıcılığından dolayı biliyordum elbette ama hiç tanışmamıştık. Sonra editörümüz Gökçe Aytuğ, Judith ve ben kekli, çaylı, şarkılı uzun bir toplantı yaptık ve ardından çok güzel duygularla çalışmaya başladık. Yaklaşık üç yıla yayılan bir yolculuğumuz oldu birlikte. Judith müthiş bir insan, yaptığı her şeyi çok önemseyerek, incelikle ve titizlikle yapıyor. O öyle olunca zaten öyküleri çizerken bana şahane bir dünya çıktı. Hele son kitapta birbirimizi de iyice tanıdığımız için o kadar rahat çalıştık ki, su gibi aktı her şey. Bu seri, çizdiğim için kendimi şanslı hissettiğim işlerden biri.

Tıpkı çevirmenler, editörler gibi çizerler de freelance ve güvencesiz çalışmanın yol açtığı sorunlardan muzdaripler Siz yurt dışındaki yayınevleriyle de çalışıyorsunuz, kitaplar resimliyorsunuz. Oradaki düzenlemeler ve Türkiye'deki düzenlemeler arasında nasıl bir fark ve benzerlikler var? O deneyimlerinizden neler öğrendiniz?

Açıkçası içinde bulunduğumuz dünya dışarıdan çok sevimli gözüküyor olabilir ama sorunlarımız çok fazla. Özellikle gelecek kaygısı, sağlık güvencesinin olmaması, bunların yarattığı endişe had safhada. Ben bunun tek çözümünün örgütlenmek olduğunu düşünüyorum. Başka türlü herkesin hakkını aynı anda savunabilmek mümkün değil. Bu durumda yayınevlerine de çok iş düşüyor. Kitap için anlaşılan aylar boyunca, çizerlere sigorta yapmak gibi konuların konuşulmaya başlanması lazım. Yurtdışında çok fazla freelance çizer var ve onların da çoğunun aynı sıkıntılardan muzdarip olduğunu görüyorum maalesef.

Çocuk kitapları resimlemek için tercih ettiğiniz malzemeler, renkler, teknikler hakkında konuşabilir miyiz? Kullanacağınız malzemeyi ya da tekniği neye göre belirliyorsunuz?

Ben kendime ait çalışmalarımda suluboya, mürekkep ve başka geleneksel yöntemler kullanıyorum ama kitapları çalışma tempomuz beni o alanda dijitale yönlendiriyor. Çizimdeki kompozisyon düzenlemeleri, renk değişiklikleri ve diğer revizyonlara dijital ortamda müdahale edebilmek daha kolay. Ama dijital çalışırken mümkün olduğunca sıcak bir duygu yakalamaya çalışıyorum. Artık teknikler o kadar gelişti ki, ben de elime aldığım bir çalışmanın hangi ortamda yapıldığını ayırt edemiyorum bazen. Çalışırken daha çok, teknik ötesinde bir his yakalamaya çalışıyorum.

Çizim yapmak için nasıl bir ortama ve düzene ihtiyaç duyuyorsunuz? Eskiz defterleriniz var mı ya da yanınızda sürekli bir defter taşıyor musunuz? Çalışma masanızı sözcüklerle resmeder misiniz?

Dağınık. Çalışma masamı ne kadar toplamaya çalışsam da tarif edecek sözcüğüm bu. Maalesef hiç derli toplu bir insan değilim. Defter taşırım genellikle. Pandemi yüzünden dışarılarda rahat rahat oturup çizdiğimiz günler biraz aksadı ama defter iyidir.

Çocuk kitaplarının değerlendirilmesi, onurlandırılması adına verilen ödüllerle ilgili ne düşünüyorsunuz?

Aslında ödül sistemine bayılan bir insan değilim ama bir taraftan imkân buldukça yıllardır dillendiriyoruz, bizim sektörümüzün biraz da motivasyona ihtiyacı var. Ödüller sadece çizerlerin değil, yayınevlerinin de çıtalarını yükseltmesini sağlıyor. Umarım önümüzdeki yıllarda bir kaç farklı ödül daha verilmeye başlanır. Bence illüstrasyon alanında çok geç bile kalındı.

Çocukların kendi yeteneklerini keşfedip geliştirmesi için ebeveynlere, eğitimcilere düşen sorumluluklar nelerdir sizce? Bir de çizen, çizmek isteyen, yeteneğini geliştirmek isteyen çocuklara ve gençlere ne söylemek istersiniz?

Çoğu çocuk yapmayı sevdiği şey konusunda teşvik edilirse ondan çok daha fazla keyif alır ve onu zamanla daha iyi yapmaya başlar. Bu müzik, spor, çizim için de böyle. Bence ebeveynler çocuklarını nazikçe teşvik etmeli, ilgi göstermeli ve gerekli ortamı sağlamalı fakat çok sıkmamalı. Bana sürekli kurs soran ebeveynler oluyor, çok erken yaşlar için çizim kurslarını uygun bulmuyorum. Çocuğun uğraşı illa bir mesleğe, bir okula yönlendirilmek zorunda değil, bunu yaparken hevesini de kaçırabilirsiniz. Yeteneğini geliştirmek isteyen her yaştan insana hep söylediğim şey şu: bol bol çizmeye devam edin, sadece sevdiğiniz tarza yönelmeyin, her fırsatta desen çizin. Mutlaka gelişmeler göstereceksiniz. Biraz sabırlı olun, her çizdiğinizi hemen paylaşmak zorunda hissetmeyin. İçinize sinene kadar bir çizimin üzerinde çalışın.

Şimdilerde neler yapıyorsunuz? Üzerinde çalıştığınız bir çocuk kitabı/yeni projeler var mı?

Şu anda iki kitap üzerinde çalışıyorum. Biri güzel bir biyografik öykü, diğeri de komik bir hikâye. Tabii sektörümüz için çok kaygılandığımız bir dönemdeyiz. Umarım bu zor dönemi atlatırız. ■

Pançonun insanı...

Yazan: M. Banu Aksoy

Bir insanın ya da bir köpeğin doğru kişi olduğundan nasıl emin oluruz? Gabriel Evans bu sorunun yanıtını bize sımsıcak bir finalle veriyor.

Şimdiki evimize yeni taşındığımız günlerde, evin önünde büyük bir sokak köpeği çetesi gezinirdi. Zamanla mahallenin farklı yerlerine dağılan bu köpeklerin içinde bir tanesi vardı ki, pek o gruba dahilmiş gibi görünmüyordu. Bu köpek ısrarla bizim evin yakınlarında kaldı. Bahçe, kapı önü, balkon dibi derken yağmurlu ve soğuk bir günde balkonumuzun kapıları ona ardına kadar açıldı. Yürüyüşe çıktığımızda peşimize takıldı; eve geldiğimizde koşup karşıladı. Gel zaman git zaman bir de baktık ki artık tatlı bir ev arkadaşımız olmuş. Onu görenler ya da ondan söz ettiğimizi duyanlar soruyor: "*Sahiplendiniz mi?*" "*Hayır,*" diyoruz. "*O bizimle yaşamayı tercih etti. Biz de onu sevdik ve birlikte yaşamayı kabul ettik.*" İnsanların iyi niyetle söylediği "sahiplenmek" sözünden hoşlanmıyorum. Zira hayvanlara sahip olmadığımızı ve böyle bir hakkımızın da olmadığını; bunun tepeden bakan, küstah bir ifade olduğunu düşünüyorum. İşte bu nedenle Gabriel Evans'ın hem yazıp hem resimlediği *Panço Kendine İnsan Arıyor* isimli kitabı kendime yakın buldum. Öykü, günün birinde bir insan edinmeye karar veren sokak köpeği Panço'nun cephesinden anlatılıyor. Ama bu pek de kolay bir iş değil. Bir kere sorumluluğu büyük. Hem insanlar çok kalabalık ve çeşitli; içlerinden birini seçmesi zor. Panço uzun süre arıyor. Birkaç insanda karar kılacak gibi oluyor; ama her seferinde bir uyuşmazlık çıkıyor. Ta ki o küçük kızla karşılaşana kadar...

Panço Kendine İnsan Arıyor
Gabriel Evans
Türkçeleştiren: Ümit Mutlu
Editör: Yağmur Yavaş Aydın
Uçanbalık Yayınları, 32 sayfa

Panço ve kız birlikte çok şey yapıyorlar. Kimi zaman küçük kız kimi zaman Panço, içinde bulunulan durumdan hoşnut kalmıyor. Panço, her şeye rağmen bu insanı sevdiğine karar veriyor. Yine de kendine "Bu doğru insan mı?" diye sormadan edemiyor ve bu konuyu enine boyuna düşünmesi gereken bir an geliyor. Ne dersiniz? Bir insanın ya da bir köpeğin doğru kişi olduğundan nasıl emin oluruz? Gabriel Evans bu sorunun yanıtını bize sımsıcak bir finalle veriyor.

Hayvanlarla kurduğumuz ilişkiler üzerine düşünmemizi sağlayan *Panço Kendine İnsan Arıyor*, yalın anlatımı ve hoş ayrıntılarla bezeli illüstrasyonlarıyla küçüklerin okumaktan keyif alacağı bir resimli kitap... ■

Çizimlerin ifade gücü	★★★★★★★★☆☆
Öykünün özgünlüğü	★★★★★★☆☆☆
Grafik tasarım	★★★★★★★☆☆
Baskı kalitesi	★★★★★★★★★

HANA TOOKE'DEN GOTİK, ESPRİLİ, ABSÜRT VE BÜYÜLEYİCİ BİR ÇIKIŞ KİTABI

SAHİPSİZLER

Küçük Lale Yetimhanesi'nin beş yetimi, bu soluksuz macerada adalet ve eşitlik arayışıyla birlikte aile olmayı öğrenirken, hayal gücümüzü harekete geçiriyor.

İngiltere Gençlik Kitapları Çok Satanı #1

Sunday Times Haftanın Kitabı

The Guardian Ayın Kitabı

2021 Oxfordshire Ödülü Kazananı

genctimas.com
genctimas
genc_timas
genctimas

ön okuma için karekodu cep telefonu kameranıza okutunuz.

BAŞARISIZLAR KULÜBÜ

BAŞARI YARIŞINDA KENDİNİ GERİDE KALMIŞ HİSSEDENLERE "PES ETME!" DİYE FISILDIYOR.

Başarısız olma korkusuyla yüzleşen ve birlikte olmanın iyileştirici yönünü keşfeden üç arkadaşın macera dolu kendilerini keşfetme hikâyesi...

İÇİNDEKİLER

#kapsayıcılık #başarı #akranzorbalığı #dayanışma #yalnızlık #ötekileştirme #dışlanma #aileilişkileri #sosyalsorumluluk #özgüven #değişim

ilkgenctimas.com
timasilkgenc
timasilkgenc
timasilkgenc

ön okuma için karekodu cep telefonu kameranıza okutunuz.

Sözsüz karikatürle dile gelen bir dünya: "*İnsan Denen Garip Hayvan*"

"Turhan Selçuk Seçkisi"nin son kitabı *İnsan Denen Garip Hayvan*, fikrin neredeyse yalnızca çizginin diliyle belirdiği karakteristik Turhan Selçuk karikatürlerinden bir derleme. Sanatçının vurucu ve sade üslubuyla, insana dair büyük, evrensel ve zamansız konulara mizahi bir bakış.

Yazan: Itır Yıldız

İnsan Denen Garip Hayvan
Turhan Selçuk
Yayıma Hazırlayanlar: Ayşegül Utku Günaydın, İlke Aykanat Çam, Ümit Mutlu, Hilâl Aydın, Aslı Selçuk
Desen Yayınları, 88 sayfa

Turhan Selçuk'un belli temalar etrafında bir araya getirilmiş çizimlerini incelememize vesile olan ve genç neslin onu tanımasına olanak sağlayan kıymetli bir derleme, "Turhan Selçuk Seçkisi". Desen Yayınları tarafından hazırlanan üç ciltlik özel serinin *İnsan Denen Garip Hayvan* başlıklı son kitabı, Turhan Selçuk'un yıllar içinde farklı yayınlara çizdiği, insanın düşünce ve davranış kalıplarını mizahi biçimde ele aldığı karikatürlerden oluşuyor. Seçkinin yakın geçmişte çıkan diğer iki kitabı ise *Siyasetin Göbeği* ve *Manzara-i Umumiye*.

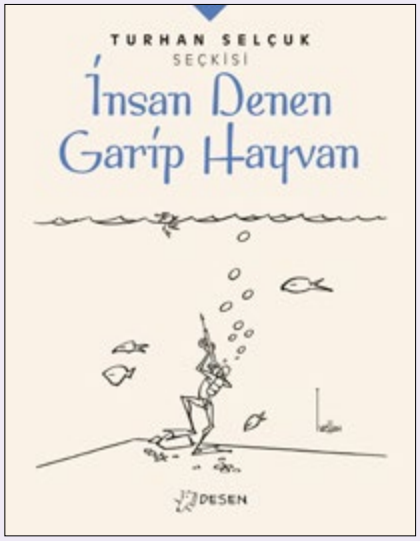

Çizim sanatına uzun yıllar emek vermiş sanatçı, ülkemizde modern ve sözsüz karikatürün öncüsü kabul ediliyor. 1951-2001 yılları arasında yerli ve uluslararası mecralarda yayımlanan çizimleri kapsayan kitapta kronolojik bir düzen yok. Bunun yerine sıralamada tema, fikir ya da çizim tekniği bakımından birbirine yakın karikatürler esas alınmış gibi görünüyor. Bu tercihin, sözsüz karikatüre veya Turhan Selçuk çizimlerine çok aşina olmayan okur için yorumlamayı ve algılamayı kolaylaştırdığı söylenebilir. Sanatçının 50 ve 60'lardaki nispeten daha yumuşak hatlı çizgileri "Kemirgenler", "Memeliler", "Kedigiller", "Keseliler" ile okuru karşılayan kitap, ilerleyen sayfalarda sansür, sanat, iklim krizi, ilişkiler, spor, teknolojik gelişmeler gibi konulara değinen ve insanın çeşitli durumlar karşısındaki tutumunu hicveden karikatürleri barındırıyor.

DİYALOG YAZMADAN OKURLA KONUŞMAK

Türe alışkın olmayanlar ya da çizgilerle düşünmeyenler için sözsüz karikatür ilk bakışta zorlayıcı görünebilir. Turhan Selçuk'un kendi ifadesine gö-

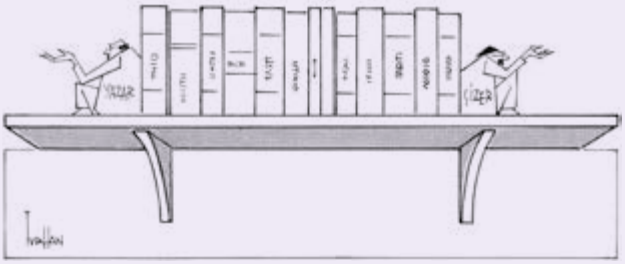

re,*“Günlük gazete karikatürlerinde yazıyı atmak çok güç bir iştir.”* Bu sözlerini, *“Buna rağmen hiç yazı kullanmamak, çizgimi sadeleştirmek amacım oldu,”* diye tamamlıyor sanatçı. Peki, göç, açgözlülük, doğa-insan çatışması, kibir ve âcizlik hiçbir metne başvurmadan nasıl anlatılır? Herhangi bir diyalog yazmadan, konuşma balonları olmadan tüm bu kavramlar, okurla nasıl konuşur? Çizmeye başladığı 40’lı yıllardan yaşama veda ettiği 2010 yılına dek karikatür üzerine düşünen ve günlük gazetelere çizen biri olarak, bu sanatın üretken bir icracısı Turhan Selçuk. Kariyerinin erken döneminde bile çizginin yazıdan ayrılmasına, ayrıntılardan kurtulmasına kafa yoruyor; üslubundaki ve çizimindeki sadeliği o zamanlarda da görmek mümkün. Çizimlerini karıştırdıkça onları anlamak için illa dönemin şartlarını, kültür kodlarını bilmeye gerek olmadığını, yarattığı dünyanın en başta grafik diliyle konuştuğunu kavrıyorsunuz.

AMAÇTA TUTARLILIK, EVRENSEL FİKİRLER, BÜYÜK KONULAR

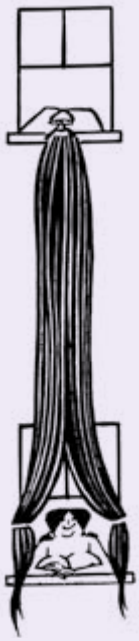

Henüz Adana Erkek Lisesi’nde okurken, Adana’da *Türk Sözü* gazetesinde ilk karikatürü yayımlanıyor; sonraki yıllarda *Akbaba, Bugün, Aydede, Yeni İstanbul* dergilerinde, *Milliyet* gazetesinde çiziyor. Kardeşi İlhan Selçukla birlikte *41 Buçuk* ve daha sonra *Dolmuş* adlı mizah dergilerini çıkarıyor. 57’de *Milliyet*’te meşhur eseri *Abdülcanbaz*’ı çizmeye başlıyor, bu yıllar Selçuk’un uluslararası yayınlara da çizimler yolladığı zamanlara tekabül ediyor. İtalyan mizah dergisi *Il Travaso*’nun kadrosuna giriyor. *Atlas, Can Can, DDT, Die Weltwoche, Pardon* gibi gazete ve dergilerde işleri yayımlanıyor. Desen Yayınlarından çıkan *İnsan Denen Garip Hayvan* kitabında tüm bu yayınlardan derlenen çizimler de yer alıyor.

Selçuk, yurt dışındaki çağdaşlarının çizgi ve anlatımlarından esinlendiğini belirtiyor; Saul Steinberg, Jean-Jacques Sempé, Chaval... Kendi üslubunu oluştururken bir yandan dünyada olup bitenleri (hem gündemi hem sanatı) takip etmesi, çok kültürlü yayınlara iş üretmesi, belki ele aldığı konular kadar çizim tarzının da evrensel olmasını sağlıyor. Neredeyse ilk yıllarından itibaren Türkiye’de kendinden önceki neslin işlerine hemen hemen hiç benzemeyen karikatürlere imza atıyor. Açıklayıcı bir metne sahip sözlü karikatürlerden, yuvarlak çizgilerden uzak bir tarz benimsiyor. Fikrin, metinlere takılmadan sadece – ya da büyük ölçüde – çizgi aracılığıyla belirdiği; insana dair büyük ve zamansız konuların mizahi, vurucu, düşündürücü ve sade bir şekilde ifade edildiği karikatürler çıkıyor ustanın elinden. Gerek çizgiyle anlatmaya dair şaşmaz tavrı gerekse keskin ve karakteristik hatlara sahip çizimleri, Turhan Selçuk’u benzersiz kılıyor.■

Çizimlerin ifade gücü ★★★★★★★★★★
İçerik ★★★★★★★★★☆
Seçkinin kapsamı ★★★★★★★★★★

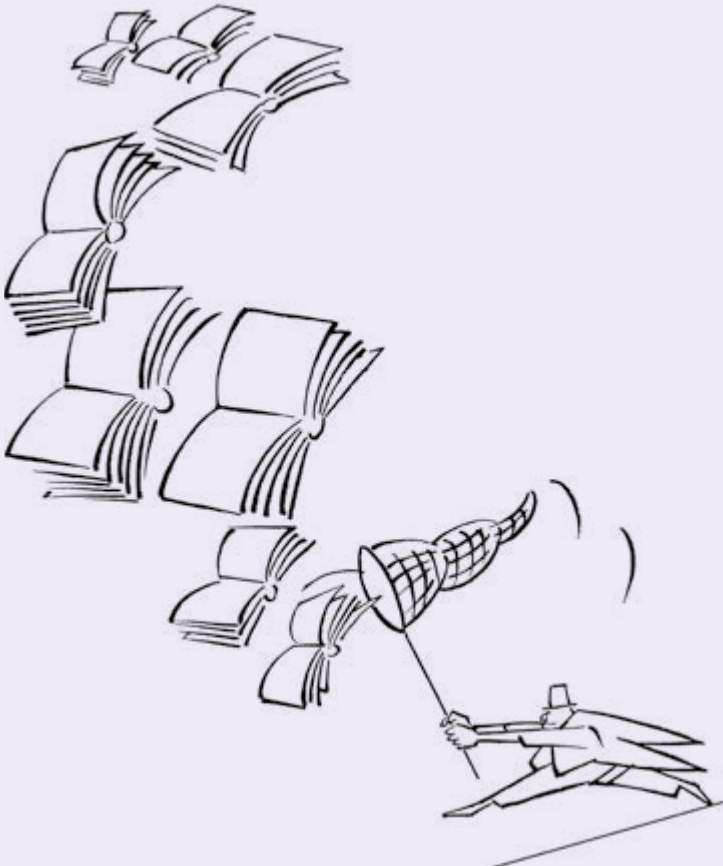

Sırlar sonsuza kadar sır olarak kalır mı?

Yazan: Dilek Büyük

Bir çocuk kitabı için "sır" en cazip davet türlerinden biridir. Nehir Yarar da okurunu böyle davet ediyor sayfaların arasına.

Sırrını Biliyorum
Nehir Yarar
Editör: Demet Uyar
Elma Çocuk Yayınları, 136 sayfa

Tuğçe'nin bir başkasına ait mektubu açması, açmakla da kalmayıp, okumasıyla başlar hikâye. Ailesi ile yeni bir apartmana taşınmışlardır ve kendisinden bir yaş büyük bir de ablası Tuğsem vardır. Zıt kardeşlerdir; Tuğçe ne kadar sakin, kendi hâlindeyse, Tuğsem de tam tersine çıkarını kollayan, arkadaş edinmekte güçlük çekmeyen, dışa dönük biridir. Tuğçe yeni okuluna alışmaya çalışmaktadır, arkadaş edinmesi kolay olmaz. Oysa ablası için bu çok kolaydır ve bu yüzden sık sık Tuğsem'in alay ettiğini görürüz. Okulda arkadaş edinmekte güçlük çekse de apartmanda alt katta oturan yaşlı kardeşler Fazilet Hanım ve Ahmet Bey'le tanışır Tuğçe. Merakına yenilip açtığı esrarengiz mektup, komşularıyla arasında sır olur. Derken, babaanne dahil olur kadroya. Hastaneden yeni çıkmıştır, bir süre oğlunun evinde kalacaktır.

Çenesi düşük kuşu Toto da elbette onunla olacaktır. Ve Tuğçe odasını babaannesi ile paylaşmak zorundadır.

Hikâyenin devamında başka karakterler de dahil olur: Kitabın başında şöyle bir görünen Zafer ve arkadaş bulmak isteyen Pelin. Bir rastlantı sonucu Zafer'in de bir sırrı olduğunu öğrenirler. Ardından Pelin'in anneannesi ve büyük anneannesiyle tanışırız. Onları da betonlaşmaya direnip, evlerini ve bahçelerini korumaya kararlı, dinç yaşlılar olarak tanırız.

Nehir Yarar karakterlerini yaratırken hayli gerçekçi davranmış ve metni diyalog ağırlıklı kurgulamış; yapılarına uygun dozda mizah kullanmayı da unutmamış. Genel olarak neşeli ve umutlu karakterler görüyoruz. Yer yer okuru hüzün duraklarına uğratsa da burada çok bekletmeden yeniden gülümseten yerlere taşıyıveriyor yazar.

Kitap, tema olarak da bir hayli bol malzemeye sahip. Farklı ilişki türlerini, okumaktan ziyade, neredeyse keyifle izliyoruz. Tuğçe ile Tuğsem'in zıtlıkları, aile bireylerinin birbirine davranışı ve iş bölümleri, kuşaklar arasındaki farklar ve bunların toleransı, günümüzde epeyce azalan komşuluk ilişkileri, arkadaşlık kurma ve bu arkadaşlıklar içinde farklılıkları görüp, kabullenerek devam edebilme, birbirinden ayrı düşmüş iki dostun ilişkisi. Bir de kitaba adını veren "sır" meselesi var. Bu ilişkiler içinde birden fazla sır görüyoruz. İki eski dostun arasında yıllar boyu gizli kalmış bir görev sırrı, Zafer'in akşamları annesiyle geçinmek için çöp konteynerlerinden plastik ve kâğıt toplaması, arkadaş edinmekte hızlı ve başarılı görünen Tuğsem'in aslında arkadaşla-

rının eşek şakasına maruz kalıp, üzülmesi. Yer yer gerçek bilgiler de serpiştirilmiş metne. Ve tüm bunları birbirine maharetle bağlayıp, okuyanın dudaklarında sık sık gülümseme oluşturacak, su gibi akan bir metin ortaya çıkarmış Nehir Yarar.

Her şeye bir cevabı ve çözümü olan babaannenin, Tuğsem'in arkadaşlarının yaptığı eşek şakasına karşılık, bunu yapanları isimleriyle sosyal medyada teşhir etme çözümü her ne kadar tartışılır görünse de bunu "olumsuz üzerinden olumluyu" düşünmek üzere de değerlendirebiliriz. Her hikâyede sadece doğru davranan karakterler olması gerekmez. Yanlış ya da doğruluğu şüpheli davranışlar da doğru olanı göstermenin bir yöntemi olarak düşünülmeli. İki yaşlı arkadaşın gizli görevleri sırasındaki yanılgıları ve biyolojik silahlarla ilgili bölüm, diğer unsurlar kadar içime sinmese de kitabın ana teması olan "sır" konusunu desteklemiş.

Birini mutlu etmek için, artık hayatta olmayan başka biri adına mektup yazma fikri de kahramanlarımızın beklemediği sonuçlar doğuruyor. Başkası adına kararlar vermek, başkasının sesi olup, bir şeyler anlatmaya çalışmak ne kadar doğru sorusunu da bırakıyor yazar okurunun zihnine.

Final sahnesiyle başlayan, çember yapıdaki kitap, okura tam polisiye türde bir serüvene başlayacak hissi verirken, birden yön değiştiriyor ve metin boyunca yazar, okuru hiç yormadan konudan konuya taşıyıp, peş peşe yeni karakterlerle tanıştırıyor. Neşeli ve akıcı bir dili harç yapıp, bunca malzemeyi yerli yerinde kullanınca bir çırpıda okunan bir kitap çıkmış ortaya. Okuyanın çevresine baktığında pek de yabancı olmadığını fark edeceği karakterlerin varlığı da kitabın akışını kolaylaştırıyor okur nezdinde.

Kapak ve isim bize bir miktar ipucu verse de metin okura çok daha fazlasını sunuyor. Didaktik olma tuzağına düşmeden, parmak sallamadan, bir maceranın içine yedirilmiş tutum ve davranış bilgisiyle selamlıyor okurunu Nehir Yarar. Ve sanırım biraz da uzaktan gülümseyerek... ■

Dilin açıklığı ve akıcılığı	★★★★★★★★★★
Kurgunun özgünlüğü ve tutarlılığı	★★★★★★★★★☆
Kahramanların işlenişi	★★★★★★★★★☆
Kapak tasarımı ve baskı kalitesi	★★★★★★★☆☆☆
Redaksiyonun titizliği	★★★★★★★★★☆

Masalperest'in birbirinden eğlenceli kitaplarıyla tanışmaya hazır mısınız?

MASAL PEREST
masalperestkitap

Evin sesine kulak vermek

Dayanışma ve güvenin önemini ilikte hissettiren *Vahşi Ev*, özünde dünyaya anlayış ve şefkatle bakmaya çalışan çocukların hikâyesi. Bunu yapmakta zorlanan ne çok yetişkin olduğunu hatırladığımızda, kitabın kıymeti daha da iyi anlaşılıyor.

Yazan: Karin Karakaşlı

Vahşi Ev
Siri Kolu
Resimleyen: Johanna Lumme
Türkçeleştiren: Nil Deniz Çidanlı
Editör: Nihal Ünver
Dinozor Genç, 224 sayfa

Ev dediğimizde, gözümüzün önünde sadece duvarları, çatısı ve sütunlarıyla bir mesken canlanmaz. Evi ev kılan, onun içerdiği hayattır ve bu hâliyle ev, edebiyatta da çok önemli bir yere sahiptir. Çocuk edebiyatının sevilen yazarlarından Siri Kolu da bir üçlemenin ilk kitabı olarak yazdığı *Vahşi Ev* başlıklı romanda, yollara düşmeye karar veren, sırlarla dolu bir ev eşliğinde genç okurları olağanüstü bir maceraya davet ediyor.

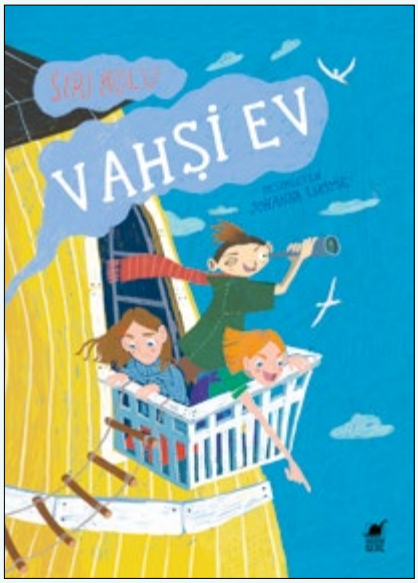

Ayrıntı Yayınlarının çocuk ve gençlik edebiyatı alanına yoğunlaşan dalı Dinozor Genç'ten çıkan romanı, Nil Deniz Çidanlı, *Villitalo* başlıklı Fince aslından çevirmiş. Kitap, daha önce yazarla ders kitapları alanında ortak çalışmalarda bulunmuş Johanna Lumme'nin siyah-beyaz keyifli çizimleriyle de dikkat çekiyor ve büyük punto baskısıyla çocuk okurlarına rahat bir okuma vadediyor.

Romanın baş kahramanı Tomtom'un gözünden, ben anlatıcı diliyle takip ettiğimiz hikâye, oğlanın babasının gizemli milyoner Van Böök'ün villasına bina yöneticisi seçilmesiyle başlıyor. Her bir kiracısı özenle seçilen Hışırtı Hisar denilen bu villa, Tomtom'un ailesinin taşındığı gece hareket etmeye başlayınca bizler de asıl macerayla tanışmış oluyoruz. Bu olağanüstü durum karşısında kısa sürede birleşen villanın çocukları çok geçmeden duvar kâğıtlarının yer değiştirdiğini, evin gizli düğmeleri ve geçitleri bulunduğunu ortaya çıkarıyor. Hışırtı Hisar'ın çocuk sakinleri Tomtom; arkadaşları Harto, Kajo, Ruso ve ablası Onerva bir yandan villanın gizemini çözmeye çalışırken, aslında en çok da insan denen varlığın zorlu çelişkilerini anlamaya çalışırken buluyor kendilerini.

BÜYÜMEK DENEN MACERA

Hareket etmeye başlayan bu evin nasıl yönlendirileceği, dahası evin peşinde kimlerin olduğu çocukların yanıtını bulmaya çalıştıkları soruların başında geliyor. Heyecanlı kovalamaca sahneleri ve ilginç karakterleriyle temposu bir an bile düşmeyen *Vahşi Ev*, Tomtom'un uzağa taşınan en yakın arkadaşı Amir'e yazdığı mektuplarla zenginleşmiş. Bu mek-

tupların birinde Tomtom, sabitlikle özdeşleşmiş ev kavramının kendisi ve ev sakinleri için nasıl değiştiğini adeta sinematografik bir dille anlatmış:

"Çatıdan çok uzağı görebiliyorsun. Uzakta, gözden kaybolan şehirler görüyorum. Bazen, binaların üst katlarında yaşayanların bizi pencerelerinden seyrettiğini görüyoruz. Uğuldayan ormanlar görüyoruz... Bir keresinde geyik gördüm. Evimizden korkup ormana koştu... İnsanların bu mevsimde bile yüzmeye gittiği kumsallar görüyorum. Tahmin edeceğin gibi hareket halindeki evden atlayıp yüzmeye gidemiyoruz. Siz o bakımdan şanslısınız. Biz her şeyi es geçip gidiyoruz. Biz sürekli seyir halindeyiz. Vahşi Ev'de yaşamak işte böyle bir şey. Sürekli seyri halinde olmak..."

Türkçede ilk kez 2015'te Aylak Adam'dan çıkan *Biz Haydutgiller (Me Rosvolat)* serisiyle okuruyla buluşan ve birbirinden özgün karakterleriyle dikkat çeken Kolu, şekerleme düşkünü ve haydutluk yaparak hayatta kalmaya çalışan bir aileye gelen beklenmedik bir misafirle birlikte yaşanan değişiklikleri anlatıyordu.

1972'de Finlandiya'nın Kouvola şehrinde doğan Siri Kolu, yazarlığının yanı sıra tiyatro eğitmeni, oyuncu, oyun yönetmeni, senarist ve oyun yazarı olarak da tanınıyor. Yüksek öğrenimini tiyatro alanında yapan Kolu, 2008'de yayımladığı *Metsänpimeä* başlıklı kitabının ardından asıl ününü *Me Rosvolat (Biz Haydutgiller)* ile sağladı. Çocuk kitapları farklı dillere çevrilen ve pek çok ödüle layık görülen yazar; drama yöntemleri kitabı, Fin peri masalları, kısa öyküler gibi farklı eserlere de sahip.

Ortak bir amaç uğruna birbirlerine karşı ön yargılarını da aşmaya koyulan çocukların bağı, Tomtom'un uzaklardaki Amir'le dostluğuyla güçleniyor. Bu noktada Tomtom'un hafızayla ilgili saptamaları da takdire değer: *"Birdenbire çok üzgün hissediyorum. Bazı şeylerin hafızamdan silindiğini fark ettim. Okula gitmek için birlikte bisiklete bindiğimizde nasıl hissettiğimi hatırlamıyorum. Meydandaki pastaneden sabahın altısında aldığımız poğaçaların nasıl koktuğunu hatırlamıyorum. Ne zaman geri döneceğimi ve o zamana dek neleri unutacağımı bilmiyorum. Eğer beni bu kadar üzecekse sana yazmaya devam edebilir miyim bilmiyorum. Beni unutmaman için yazmalıyım."*

Vahşi Ev, heyecanlı olay örgüsü ve sürükleyici akışının içerisinde daha derin bir anlam katmanı barındıran kitaplardan. Dayanışma ve güvenin önemini ilikte hissettiren *Vahşi Ev*, özünde dünyaya anlayış ve şefkatle bakmaya çalışan çocukların hikâyesi. Bunu yapmakta zorlanan ne çok yetişkin olduğunu hatırladığımızda, kitabın kıymeti daha da iyi anlaşılıyor. Bu çocuklardan öğrenecek çok şey var. *Vahşi Ev*'e adım atmanız yeterli... ■

Dilin açıklığı ve akıcılığı	★★★★★★★★★☆
Kurgunun özgünlüğü ve tutarlılığı	★★★★★★★★★★
Çizimlerin ifade gücü	★★★★★★★★★☆
Kapak tasarımı ve baskı kalitesi	★★★★★★★★★☆
Redaksiyonun titizliği	★★★★★★★★☆☆

Tek derdimiz bu olsun!

Güldürmeyi çok iyi beceren Jory John ve Lane Smith'in iki şahane kitabıyla daha buluştuk. *Bir Zürafanın Dertleri* ile başlayan seri, kediler ve penguenler arasından süzülerek devam ediyor.

Yazan: Gökçe Gökçeer

Bir Kedinin Dertleri'yle başlamak istiyorum yazıya. Çünkü bir kedi annesi olarak bunu yapmak zorunda hissediyorum. Şunu en baştan söylemeliyim ki, bu kitabı bir kedi yazsa ancak böyle yazardı. Müthiş bir gözlem yeteneği olduğunu yine ortaya koyan Jory John, bu öyküyü yazarken âdeta bir kediye dönüşmüş gibi. John, çok sevdiğimiz o "matrak" anlatımıyla bizi her sayfada kahkahaya boğabilecek güce sahip. Tabii bu gücüne güç katan isim Lane Smith. Kedinin dert diye gördüklerini, ruh hâlindeki değişimleri ve beden dilini hayranlık duyulacak kadar iyi yansıtan Smith'in çizimleri, metinle uyum içinde ilerliyor ama bir yandan da başka bir hikâye yaratıyor.

Bir Kedinin Dertleri
Jory John
Resimleyen: Lane Smith
Türkçeleştiren: Merve Çay
Çınar Yayınları, 44 sayfa

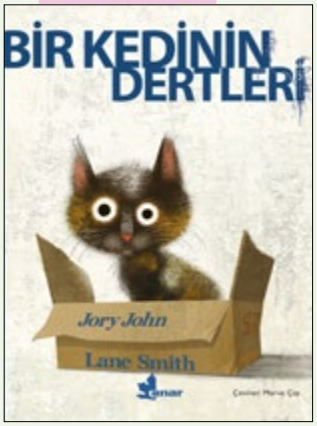

Bir Penguenin Dertleri
Jory John
Resimleyen: Lane Smith
Türkçeleştiren: Merve Çay
Çınar Yayınları, 36 sayfa

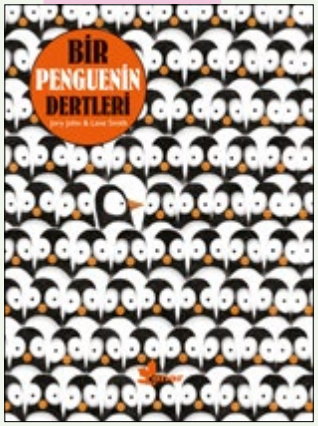

Kedilerle yaşayanlar iyi bilir... Bir evde kedi varsa, siz o evde en fazla misafirsinizdir. O nerede isterse orada uyur, ne isterse onu yer; canı isterse size kendini sevdirir, istemezse ona hiçbir şey yaptıramazsınız. Bazen bir bilgeye dönüşürler bazen de sizi çıldırtmak için ellerinden geleni yapan yaramaz çocuklara... Miskin miskin yatarken aniden bir çitaya dönüşebilir, boşluğa bakan ve kırk kere baksanız göremediğiniz şeyleri takip eden gözleriyle aklınızı oynatmanıza sebep olabilirler. Tüm bunlar ve daha fazlasıyla kediler, çok ama çok komiktir. Bu kitapta, kedilerin eğlenceli, sinir bozan ama onları çok sevdiren özellikleri öne çıkıyor.

Bir Penguenin Dertleri ise, karı sevmeyen bir penguenin tüm memnuniyetsizliklerini bir bir sıralamasıyla başlıyor. Karı sevmeyen, iyi yüzemeyen penguen olur mu? Neden olmasın, olmuş işte! Kendini farklı ve yalnız hisseden penguenin, sürü içinde hayata tutunma ve kendini anlama çabasını okuyoruz. Dertleri bitmeyen ve özgüveni pamuk ipliğine bağlanmış bu penguenin karşısına, en sonunda biri çıkıyor ve ona sürekli şikâyet etmesinin neden doğru olmadığını anlatmaya çalışıyor. Âdeta bir kıssadan hisse havası yaratan bu bölümde konuşan bir denizaygırı. *Bir Kedinin Dertleri*'nde bu rolü üstlenen karakter bir sincaptı.

Aslında bu kadar eğlenceli ilerleyen kitaplarda, okurun karşısına bir anda çıkıp parmak sallamaya başlayan karakterler biraz şaşkınlık yaratabilir. “Ne güzel eğleniyorduk, bu da nereden çıktı!” Ancak hikâyelerin sonunda şaşkınlıklara iyi gelecek, akışa ustalıkla yerleştirilmiş muziplikler var. Bu muzipliği tanıyorum; üstelik bu iki kitapta farklılık gösteriyor.

Bir Kedinin Dertleri’nde kedi, sincabın söylediklerini aslında pek umursamıyor. Hatta sincaba hak vermek bir yana dursun, sinirinden onu yemeyi bile düşünüyor. Sadece ıslak mama yerken kısa bir süreliğine olumlu düşünecek gibi olsa da en iyi bildiği o rutine ve miskin bakış açısına hızla dönüyor. Dahası, aslında kedinin hayatında hiçbir şeyin değişmediğini, hep en başa döndüğünü görüyoruz. Tıpkı Sisyphos gibi, her gün amaçsızca aynı şeyleri yapmaya devam edecek. Tek fark, ortada bir ceza olmaması.

Penguenin yaklaşımı ise en başta daha farklı. Denizaygırının söylediklerini dinliyor, düşünüyor ve kedinin keskin zekâsından farklı olarak, söylenenleri kabul ediyor; -bir süre de olsa- denizaygırına hak veriyor. Sahip olduğu şeylere neredeyse şükredip her şeyin yoluna gireceğine inanıyor. Ama akşam olduğunda, yine kitabın başındaki o penguene dönüşüyor. *“Gagam buz gibi. Hava da ne çabuk kararıyor.”* Tıpkı kedinin *“Şu güneş ışığı ne zaman geri gelecek acaba?”* diyerek en başa dönüşü gibi...

Farklı çalışmalarıyla da çok sevdiğimiz Jory John ve Lane Smith’in bu seriyi başlatan *Bir Zürafanın Dertleri*’ni de okumuştum ama bu iki kitap kadar ilgimi çekmemişti. Kendini olduğu gibi kabullenme ve sevme üzerine yazılan pek çok resimli kitap olsa da; bunlar farklı bir yere konumlanmış görünüyor. Son olarak, Merve Çay’ın metinleri ne kadar başarılı çevirdiğinin de gözlerden kaçmamasını diliyorum. ■

Çizimlerin ifade gücü	★★★★★★★★★★
Öykünün özgünlüğü	★★★★★★★★★☆☆
Grafik tasarım	★★★★★★★★★☆
Baskı kalitesi	★★★★★★★★★☆

Doç. Dr. Gözde Ertürk Kara’nın hazırladığı, çaba gösterme, duyguları kontrol etme, istekleri erteleme gibi öz düzenleme becerilerini desteklemeye yardımcı yepyeni bir seri!

Her kitap ebeveynlere yol gösterecek bir rehber eşliğinde hazırlanmıştır.

FİNAL KÜLTÜR SANAT YAYINLARI

finalkultursanat finalkultursanat

www.finalkultursanat.com | kultursanat@final.com.tr

Hayvan olmak

Chauvet Mağarası'nda bulunan ve 36 bin yıl öncesine tarihlenen duvar resimleriyle başlayan kitapta karşılaştığımız ilk hayvan, resmi çizilen öküzden ziyade, bu resimleri hangi amaçla çizdiğini merak ettiğimiz insan oluyor bir bakıma...

Yazan: Sanem Erdem

21 İlham Veren Hayvan
GEKA
Resimleyen: Filiz Mungan
Editör: Sanem Karaçam
Babil Kitap, 88 sayfa

Besin zincirindeki orantısız üstünlüğümüze kendimizi fazla kaptırınca, bizim de bir hayvan türü olduğumuzu unutabiliyoruz bazen. Dünyanın merkezini durduğumuz yer sanıp, diğer canlıların bizler için var olduğu yanılgısına kapılıyoruz. Peki, acaba hayvanlar ne düşünüyordur bizim hakkımızda? Hayatta onlara düşen payın adaletsizliğinden yakınıyorlar mıdır? Ortak yaşamlarımız arasındaki dengeyi, kibir ve hırsımızla bozduğumuzu onlar da biliyorlar mıdır? Bir gün dengeler değişirse bizim besin zincirindeki yerimiz neresi olur?

Bunlar, kendilerini okura "GEKA" olarak tanıtan dört yazarın kaleminden çıkma *21 İlham Veren Hayvan* adlı kitabı okuduktan sonra zihnimde beliren soru işaretlerinden birkaçı sadece. Kitapta yer alan hayvanların nasıl ilham verdiklerinin yanıtı da bu aslında: İnsanlığımıza ayna tutup kendimizi ve yerküreyi paylaştığımız diğer canlılarla ilişkilerimizi sorgulamaya teşvik ederek... Türdeşlerinden farklı beceriler sergileyen çeşitli hayvanlara dair hikâyeler anlatıp, okuru bunların üzerine düşünmeye davet eden sorular yönelterek...

Fransa'da, Chauvet Mağarası'nda bulunan ve 36 bin yıl öncesine tarihlenen duvar resimleriyle başlayan kitapta karşılaştığımız ilk hayvan, resmi çizilen öküzden ziyade, bu resimleri hangi amaçla çizdiğini merak ettiğimiz insan oluyor bir bakıma. Atalarımızın yaşadıkları dünyayı duvarlara aktarış şekline değinen bu bölümün ardından, odak okura çevriliyor. Bugün çizeceğimiz dünyanın neye benzeyeceği, zihnimizin içindekileri çizerek dünyayı güzelleştirmenin mümkün olup olmadığı gibi sorular, okuru konu üzerine düşünmeye yönlendiriyor.

Fayton çekmeyi reddettiği için ölesiye kırbaçlanan atın acısını, kendi acılarıyla özdeşleştirerek hayvanın boynuna sarılıp ağlayan Nietzsche'ye ya da iyi niyet göstergesi olarak hediye edilen bir filin iç burkan tutsaklığına yahut sırf zor koşullara dayanıklı olur diye uzaya gidecek ilk canlı olarak seçilen Layka'nın başına gelenlere tanıklık ettiğimiz hikâyeler, insanlığın çıkarı uğruna feda edilen hayvanlara dair acı örneklerden bazıları. Ancak anlatımın duygusallığa başvurmayan, nesnel ve yumuşak bir tona sahip olması, bu zor konuları çocuğa uygun bir formatta aktarmayı sağlamış.

Galapagos kaplumbağaları veya koyun Dolly gibi, bilimsel keşiflere yardımcı hayvanlar da kitabın geneline hâkim olan yaklaşımla ele alınmış. Deneyler yoluyla hayata ve evrene dair edindiğimiz bilgiler yerine, konuya bu hayvanların perspektifinden yaklaşılmış.

Hayvanlarla ilişkimizin sorunlu olduğu kadar, sevgiyle şekillendiği örnekler de var kitapta. Ölen sahibinin yolunu, kendisi de son nefesini verene dek gözleyen Haçiko; ölen köpeği Mernûş'un ardından gözyaşlarını şiire döken Neyzen Tevfik ya da Yunanistan'da haksızlığa karşı duran göstericilere yoldaş olmayı seçen Loukanos gibi... Yahut solak bir salyangoz sayesinde, hayvanların da farklı olanlara ön yargılı davranabildiğini; polisle birlikte çalışmamayı tercih eden bir köpek sayesinde onların da hür iradelerini ortaya koyup pasif direniş sergileyebildiklerini görüyoruz. Tüm bu hikâyelere eşlik eden sorular ise benlik, özgür irade, şans, adalet, sevgi ve dostluk gibi kavramlar üzerinden felsefi düşünme pratiği sağlıyor. Okuruna tepeden bakmayan üslubuyla çocuklar için dünyamızın acı gerçeklerine yumuşak bir geçiş imkânı sunan kitap, hayatın telaşından durup düşünmeyi unutan yetişkinlere de seslenerek yaşsız bir nitelik kazanıyor.

Bu hikâyelere Filiz Mungan'ın doygun, canlı bir renk paletiyle resimlediği hayvan portreleri eşlik ediyor. Dört yazarın ortak çalışması olmasına rağmen kitabın bütününü kapsayan dilin tutarlılığı, yazarların birbiriyle uyumu kadar editörlüğün de başarısı olsa gerek. Zamanla benimsenip kemikleşmiş bilgileri sorgulamak, farklı görünene empati ile bakarak ortak özellikleri keşfetmek, insanın büyüdükçe kaybetmeye meylettiği o çocukluğa özgü kavrayış ve düşünce esnekliğini korumak isteyen herkes, bu hayvanlardan ilham alacaktır. ■

Dilin açıklığı ve akıcılığı	★★★★★★★★★★
Çizimlerin ifade gücü	★★★★★★★★★★
Konunun işlenişi	★★★★★★★★★★
Grafik tasarım ve baskı kalitesi	★★★★★★★★★★

meav yayıncılık

EN GÜZEL KIŞ KİTAPLARI

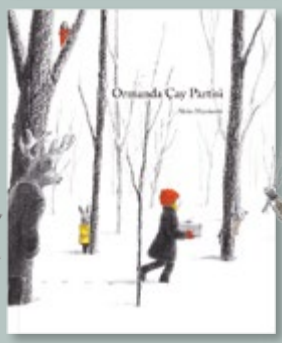

Soğuk kış günlerinde, sıcacık öyküleriyle içinizi ısıtacak en güzel resimli kitapları sizin için derledik.

Metinleri kadar çizimleriyle de öne çıkan bu şahane kitapları alın ve battaniyenize sarınıp okumaya başlayın.

meavyayincilik
meavyayincilik
meavyayincilik
www.meav.com.tr

Masalları artık kız çocukları yazacak!

Kulelere kapatılan, 100 yıllık uykularla lanetlenmiş, başında prensi, kralı, üvey annesi eksik olmamış kız çocukları artık yetkiyi eline alıyor. Kalem kız çocuklarının elinde bundan böyle, dolayısıyla anlatacağı masallar da *Öyle Değil, Böyle!*

Öyle Değil, Böyle!
Aslı Tohumcu
Resimleyen: Pelin Turgut
Editör: Mehmet Erkurt
Can Çocuk Yayınları, 56 sayfa

Yazan: Emel Altay

Prenslerin bale yaptığı, prenseslerin ağaç tepelerinde dolaştığı, üvey annelerin tüm evlatlarını bağrına bastığı masalları bilirsiniz. Yoksa bilmez misiniz? Sizin bildikleriniz, dinlediklerinizi hep kötü kalpli üvey anne, bencil prens, çıtkırıldım prenses masalları mı? O hâlde eski masalları çöpe atıp kalemi yeni bir masalcının eline verme zamanı gelmiş.

Bir varmış bir yokmuş... Aslına bakarsanız genelde kötü insanlar varmış, iyi insanlar öyle azmış ki neredeyse yokmuş. Çocukluğumuzda anne babalarımızın, bir bardak ılık sütle birlikte yutturduğu masalların hiç de masum olmadığını, ancak büyüyüp aklımız erince anladık. Ebeveynlerimiz de kandırılmışlardı elbette, onların da çocuklukları aynı masallarla geçmişti. Bu masallarda binbir türlü kötülüklerle dolu ormanlar, cadısı eksik olmayan kulübeler, kulelere hapsedilmiş prensesler, zulüm gören üvey çocuklar gırladır. Bunun neden böyle olduğunu çağımızda iyice gelişmiş psikanaliz bilimine ve masal psikanalistlerine bırakalım ve biz Aslı Tohumcu'nun *Öyle Değil Böyle!* diyerek büyük harflerle bağırdığı "masal dünyasına" bakalım.

DÜNYAYI DA MASALLARI DA DEĞİŞTİRMEK MÜMKÜN!

Öyle Değil, Böyle!, Aslı Tohumcu'nun Birleşmiş Milletler Kadın Birimi UN Women tarafından düzenlenen "Awake Not Sleeping" (Uyandıran Masallar) projesi için yazdığı "The Storyteller" (Masalcı) adlı öyküsünden kitaplaştırılmış. Öykü, yer aldığı projeden de anlaşılacağı üzere, toplumsal cinsiyet eşitliği, ekolojik bilinç gibi farkındalıkları odağına alarak "farklı bir dünya ve farklı masallar mümkün" mesajı veriyor.

Kitap, duvardaki gölgesi bir şeytana benzeyen "masalcı"nın masal karakterlerince kendi çalışma odasında rehin tutulmasıyla başlıyor. Bir okur olarak "masalcı"nın ataerkil düzenin yasa koyucularını, düzene su taşıyanları, yasa, gelenek, kültür kılıflarında aynı masalları tekrar tekrar anlatarak failleri ve mağdurları sonsuz bir yolculukta yeniden yeniden yaratmalarını temsil ettiğini düşünüyorum. Rapunzel'in upuzun saçlarıyla masalcının ellerini bağlaması, Kırmızı Başlıklı Kız'ın kırmızı kurdelesini masalcının ağzını bağlamak için kullanması, gözlerimden kalpler çıkarak okuduğum buluşlar oldu. Aslı Tohumcu, kadını ikinci sınıf gören zihniyetin elini kolunu bağlamayı ve ağzını tıkamayı pek güzel bir manevrayla kotarmış.

Bu noktada kitabın çizeri Pelin Turgut'a da değinmek gerek. Turgut, çizimleriyle kitabın atmosferini ve mesajını güçlendirmiş. Çok bilinen, ezberlenmiş masal kahramanlarına getirdiği yeni yorumları görmekse çok keyifli.

RAPUNZEL SAÇLARINI DÜNYA TURUNDA SAVURUYOR

Öyle Değil, Böyle!'in tek meselesi kaçırılan, kapatılan, zulmedilen prensesler ve kız çocukları değil, bu masallarla zihinlere yerleşen bilinçsizlikle çocuklara kötü davranan üvey anneler, avcılar, zalimin koruyucusu ejderhalar da isyanda. Örneğin Kırmızı Başlıklı Kız'ın avcısı "artık kurdun karnını deşmek istemiyorum," diyor. Pamuk Prenses'in avcısı da masum ceylanları öldürüp kalplerini çıkarmaktan dolayı mutsuz. Hepsi aynı masalları yeniden yeniden üreten masalcıdan şikâyetçi. Onun kurgusunda kendilerine biçtikleri ilkel rolleri oynamak istemiyorlar. Yeni masallar istiyorlar, aslında istedikleri adil, sevgi dolu bir dünyada mutlu canlılar olarak bir arada yaşamak. Obur cadı, Hansel ile Gretel'i yemek yerine bir pasta dükkanı açamaz mı? Rapunzel, kuleye hapsolmuş bir ömür sürmek yerine saçlarını savura savura dünyayı dolaşamaz mı? Hansel ve Gretel için başka bir hayat mümkün değil mi? Aslı Tohumcu'nun tüm bunlara yanıtı evet. Kitabın sonundaki "Şimdi Ne Yapıyorlar?" bölümünde masal kahramanlarımızın değişen masalcıyla birlikte hayatlarının nasıl güzelleştiğini görerek mutlu oluyoruz.

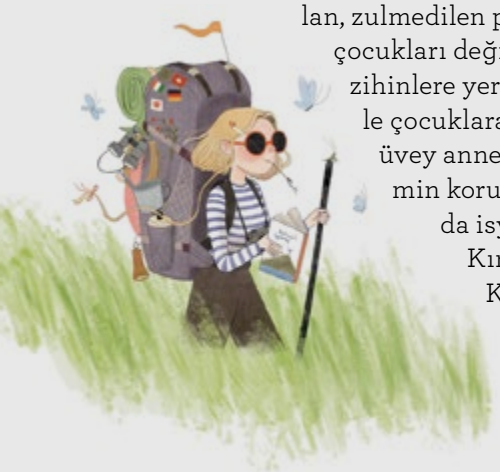

ARTIK KALEM BİR KIZ ÇOCUĞUNUN ELİNDE

Masal kahramanları, artık bezdikleri masalcıyı rehin aldıktan sonra çarenin ancak yeni masalcı bulmakta olduğunda birleşiyorlar. Yeni anlatıcı yani yeni bir dünyaya açılan kapı. Burada Aslı Tohumcu'nun yeni masalcı tercihinin küçük bir kız çocuğu olması oldukça anlamlı. Dünya masallar aracılığıyla yeniden yaratılırken başrolde kız çocuklarının olması, *Öyle Değil, Böyle!*'nin haykırdığı en önemli nokta.■

Dilin açıklığı ve akıcılığı	★★★★★★★★★☆
Kurgunun özgünlüğü ve tutarlılığı	★★★★★★★★★★
Çizimlerin ifade gücü	★★★★★★★★★★
Kapak tasarımı ve baskı kalitesi	★★★★★★★★★★
Redaksiyonun titizliği	★★★★★★★★★★

Tanıştığıma memnun oldum "Sıkıntı"

Yazan: Yasemin Yılmaz Yüksek

Sıkıntının tek bir nedeni olmadığı gibi ondan kurtulmanın da tek bir yolu yok.

Ne mutlu ki artık çoğu uzman, ebeveynlere "Bırakın çocuğunuzun canı sıkılsın," demeye başladı ve sıkıntı, çocukların yaşamında istediği alanı bulabildi. Anne-babalar (daha da genelleyecek olursak yetişkinler) sıkıntıyı "kovalamayınca", çocuklar tanıştıkları bu duyguyla beraber yaşamayı öğrendiler. Hem de deneyerek, yanılarak, hissederek. Off, pofflarla süslü bu zaman dilimlerini kolları bağlı geçiren minik asık suratlılarımız, sıkıntılı anlarına yavaş yavaş yeni oyunlar, yeni arkadaşlar dahil etmeye başladılar. İşe yarayan oyunlar günlük rutinlerinin bir parçası olabildi. Elbette bir süreliğine, yeni bir sıkıntı kapılarını çalana dek.

Gaye Özdamar'ın Nesin Yayınlarından çıkan *Benim Adım Sıkıntı* adlı kitabı, her yaştan bireyin hissettiği ancak sadece çocukların neredeyse her gün deneyimledikleri sıkıntı duygusunu çok eğlenceli bir dille ele alıyor. Sıkıntı okurun karşısına ete kemiğe bürünmüş bir hâlde çıkıyor, kendini tanıtıyor ve başlıyor onunla konuşmaya. Karşısında konuşan ve ricada bulunan bir sıkıntı gören okurun, ona kulak vermekten başka yolu yok. Oldukça kibar konuşan, karşısındakini "sıkmadan" sıkıntıyı deneyimlemesine olanak sağlayan bu tanıdık duygu, hayatlarımızda olmayı aslında o kadar da istemediğini belli ediyor cümlelerinde. Zaten bizden -kitabı okuyandan, resimlerine bakandan- istediği de onu bir an önce göndermemiz. Nasıl mı? Çok kolay. Üstelik sıkıntının tek bir nedeni olmadığı gibi ondan kurtulmanın da tek bir yolu yok.

Duygularıyla yeni yeni tanışan ve sıklıkla bocalayan çocuk okurlara sıkıntıdan eğlenerek bahsetmek için hazırlanmış başarılı bir resimli kitap örneği *Benim Adım Sıkıntı*. Çocuklarla duygular hakkında konuşmak, duygularını ifade etmeyi öğrenmelerinde oldukça önemli bir faktör. Özellikle "olumsuz" olarak nitelendirilen duyguların, bir yetişkin tarafından kabul edildiğini görmek duyguların bastırılmadan hissedilmesine olanak sağladığı gibi, duygunun sözel olarak ifade edilmesini de mümkün kılmaktadır. Üç yaş üzeri çocuklarla duygular hakkında konuşurken kullanılabilecek kitapta Şeyda Ünal'ın özgün çizimleri sayesinde sıkıntı somutlaştırılarak anlatılabilmekte, duyguları sağlıklı ifade edebilmenin önkoşulunun onları kabul etmek olduğu vurgulanmaktadır. ■

Benim Adım Sıkıntı
Gaye G. Özdamar
Resimleyen: Şeyda Ünal
Yayıma Hazırlayan: Öykü Özçinik
Nesin Yayınları, 32 sayfa

Çizimlerin ifade gücü	★★★★★★★★★★
Dilin akıcılığı	★★★★★★★★★★
Öykünün özgünlüğü	★★★★★★★★★★
Grafik tasarım	★★★★★★★★★★

Tariflerden tarif beğen

Eğer imkân olsaydı, bizi biz yapan tarifleri değiştirmek ister miydik?

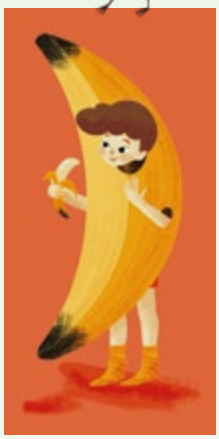

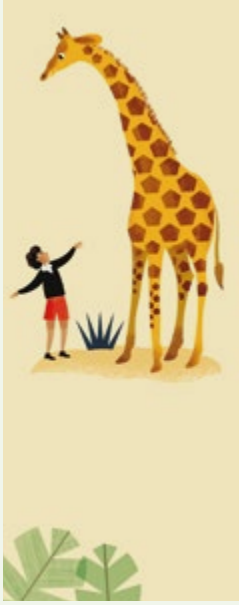

Yüzde 25'in Muz
Susie Brooks
Resimleyen: Josy Bloggs
Türkçeleştiren : Ümit Mutlu
Editör: Esra Kökkılıç
Uçanbalık Yayınları, 32 sayfa

Yazan: Esra Kara

Susie Brooks'un yazıp, Josy Bloggs'ın resimlediği ve Uçanbalık Yayınları tarafından yayımlanan *Yüzde 25'in Muz* kitabını okuduktan sonra, yukarıdaki sorunun peşine düştüm. Yanıma -haberi olmasa da- kitabın çevirmeni Ümit Mutlu'yu ve sorularımla beni yalnız bırakmayı akıllarından bile geçirmeyen çocuklarımı da aldım.

Yüzde yirmi beşimin muz olduğunu öğrenmek, yüzde seksen oranında ineğe benzediğimi duymak kadar şaşırtmadı beni. Yaşayan tüm canlıların, gen adı verilen biyolojik "tarif"lerden oluştuğunu biliyordum elbette ama benzerliklere ve farklılıklara odaklanmamıştım şimdiye kadar.

Hepimiz -tüm canlılar- birbirimize bir şekilde bağlıyız bağlı olmasına da; en çok benzemek istediğim canlı hangisi olurdu acaba? Pazar günlerinin miskinliğinde yerinden kıpırdamakta zorlanan bir tembelhayvan ile arkadaş olmakta zorlanmaz, kitapsever bir baykuş gördüğümde bilgeliği karşısında şaşırmazdım. Yazın yüzünü güneşe dönen günebakanlar kadar mutlu, sıcakta patlayan mısırlar kadar şaşkın olabilirdim.

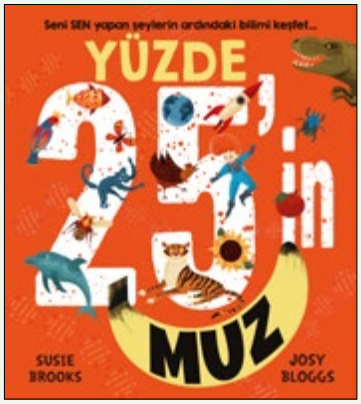

"*Genler, seni sen yapan tariflerdir,*" cümlesindeki "tarif" aklıma takılıyor ve yazının başındaki soruya dönüyorum. İmkânımız olsaydı bu tariflerde değişiklik yapmak ister miydik? Anne ve babamızdan aldığımız muhteşem sihirli karışıma "Ben biraz daha balkabağı lezzeti istiyorum, Cadılar Bayramı'nda işime yarar," ya da "Tuzumu arttırabilir miyiz, yüzerken iyi olur," diyebilir miydik?

Bu tarif değiştirme fikrinin beni fazlasıyla heyecanlandırdığını gören çocuklarım da boş durmadı tabii; "Anne bizim tarifimizde neler var? Hangilerini değiştirebiliyoruz?" soruları eşliğinde kitabı zor kapattım.

Tarif kitabımda bulunan 25 bin genin, ne kadarı özel ne kadarı yinelemelerden oluşuyor bilmiyorum ama beni ben yapan her bin genden birinin, diğer insanlarınkinden farklı olduğunu ve beni BİRİCİK kılan şeyin tam da bu olduğunu biliyorum. Tabii biraz daha balkabağı ve tuz da fena olmazdı ama...

Öte yandan, bundan sonra "Pes Etmeyen Tavuk" Hilda'yı -ve tüm tavukları- T-Rex ile akrabalıklarından bağımsız düşünemeyecek olmak kitabın bana kalan eğlencesi oldu, T-Rex dişlerini saymazsak elbette! ■

Çizimlerin ifade gücü	★★★★★★★★★☆
Konunun işlenişi	★★★★★★★★☆☆
Dilin açıklığı ve akıcılığı	★★★★★★★★☆☆
Baskı kalitesi	★★★★★★★★☆☆

Bir atlasın izinde yola düşme zamanı...

Yazan: Safter Korkmaz

Kurgu karakter Phileas Fogg'u zorlu yolculuğuna çıkmaya iten bir iddia iken, milattan önce 4. yüzyılda elinde harita bile olmadan yola çıkan, kanlı canlı Piteas'ın motivasyonu neydi acaba?

Seyahatler ve Kâşifler Atlası
Isabel Minhós Martins
Resimleyen: Bernardo P. Carvalho
Türkçeleştiren: Duru Örs
Editör: Rana Alpöz
Yayıma Hazırlayan: Göyçen Gülce Karagöz
Koç Üniversitesi Yayınları, 144 sayfa

Teknoloji güzel şey! Düşünsene, hiç bilmediğin bir yerdesin. Açıyorsun cep telefonunun yol bulma uygulamasını; neredesin, nereye gideceksin şıp diye gösteriveriyor sana. Göstermekle de kalmıyor en kısasından en hızlısına, gidebileceğin rotaları sıralayıveriyor hızlıca. Artık yürür müsün, araçla mı gidersin sana kalmış... Araç demişken, yolcu uçaklarının saatte 900 kilometreyi aşan hızlarla uçabildiklerini biliyor muydun? Ben bilmiyordum. Bu yazıya hazırlanırken öğrendim.

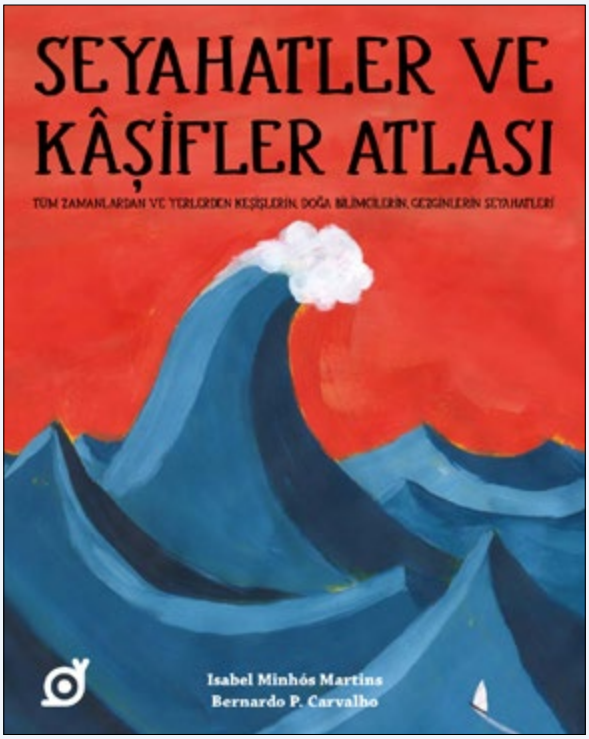

Jules Verne'e, 1872'de *80 Günde Devriâlem* romanını yazdıran -o dönem için çok zorlu- yolculuk, bugün uçakla 2 günde tamamlanabilir durumda. Kitap yazılalı 150 yıl olmuş. Peki 300 yıl öncesi ya da 500 yahut 2500? Bırakın yol bulma uygulamalarını, konforlu ve hızlı araçları; gittikleri yönde ne olduğuna dair hiçbir fikirleri olmadan aylarca, yıllarca bilinmeze ilerleyen eski çağ kâşiflerini hayal edebiliyor musunuz?

Kurgu karakter Phileas Fogg'u[1] zorlu yolculuğuna çıkmaya iten bir iddia ve banka hesabıyken, milattan önce 4. yüzyılda, elinde harita bile olmadan yola çıkan, kanlı canlı Piteas'ın motivasyonu neydi acaba? Ya da Xuanzang'ın, Marco Polo'nun, İbn Battuta'nın yahut Evliya Çelebi'nin? İşte Isabel Minhós Martins'in yazıp Bernardo P. Carvalho'nun resimlediği *Seyahatler ve Kâşifler Atlası*, okurunu, bu ve benzer sorular üzerine düşündürmek amacıyla hazırlanmış değerli bir başvuru kaynağı.

SİYAH GÜZELDİR

Daha önce *İyi Kitap*'a üç farklı eseriyle konuk olan Isabel Minhós Martins'in[2] aksine, Bernardo P. Carvalho ilk kez yer buluyor sayfalarımızda. Oysa üreten bir çizer (ve yazar) Carvalho; böylesi etkileyici çizgilerle daha önce tanışabilmeyi dilerdim...

Kitabı elinize alıp sayfaları çevirmeye başladığınızda, daha metne hiç bakmadan, çizimlerin büyüsüne kapılıveriyorsunuz. Martins'in hakkını yemek istemem ama Carvalho'nun fırçası bir adım önde gidiyor yazılanlardan. Kapak ve bölüm aralarında yer bulan renkli çizimler bir yana bırakılırsa, tüm çizimler siyah beyaz. Milattan önce 4. yüzyılda başlayıp 1800'lü yıllara uzanan öyküleri anlatan çizimler için bu çok yerinde bir seçim olmuş bence. Yer yer sayfada siyahın hâkimiyetine yol açsa da gri tonlamalara bile yer vermeyen Carvalho; düzensiz çizgilerle hareket kazanan ve detaylandırılmış gibi görünen; ama okurun söz konusu dönemi ve coğrafyayı zihninde kolayca canlandırmasını sağlayacak sadelikte çizimler üretmiş. Her bölümde bahsedilen kâşifin izlediği rota bir harita üzerinde görselleştirilmiş. Rota üzerinde önemli noktalar, metne paralel şekilde işlenmiş. Dönem ve coğrafyaya ait belirleyici bazı bilgilere ve yerel halkların yaşayışlarına dair çizimler, metni âdeta canlı kılmış. Siyah çizimlerden sonra bölüm aralarındaki renkli çizimler ise birer zihin boşaltma durağı işlevi görüyor. Dağlar, ovalar, nehirler, buzullar, göller, denizler... bir renk patlaması sanki. Ama siyah çizimlerdeki hareket hissine karşın, renkli çizimler durağan ve rahatlatıcı. Sanırım Carvalho, bölüm (kâşif ve dönem) değişikliklerinde okurun görsel yoğunlaşmasını azaltmayı hedeflemiş.

KEŞİFTEN SÖMÜRÜYE...

Metne döndüğümüzde, okuru detay bilgiyle boğmayan ama vermek isteğini aktarmaktan da geri durmayan bir anlatıyla karşılaşıyoruz. Kitaba konu olan 12 kâşifin[3] kısa yaşam öyküleri, seyahatlerinin sebepleri, yaşadıkları döneme ait bilgiler, izledikleri rota, karşılaştıkları ilginç kişi, yer ve olaylar sade bir dille okura anlatılıyor. Bölüme konu edilen kâşifin gereğinden baskın bir kahraman olarak sunulmaması, önemli bulduğum bir tutum. Her kişilik, yaşadığı dönemim siyasi/yönetsel koşulları, bilimsel gelişmeleri ve yaşayışı içinde ele alınmış. Seyahatleri ve maceraları da bu gerçeklik içinde aktarılmış. Kâşif ve gezilerinde temas ettiği halklar arasındaki ilişkide, yerel halkın yaşayışı ön planda tutulmuş. Kâşif oraya gelmeden de o halkların orada yaşadığı, "keşif" denen şeyin bizim bakış açımızın bir yansıması olduğu unutulmamış. Dahası, doğal zenginlikleri ele geçirmek uğruna, kimi -çoğu- keşiflerin kimi coğrafyalarda yerel halkın topluca yok edilmesine varacak katliamlara kapı açtığı da hatırlatılmış.

Metnin çok değerli bulduğum bir diğer tercihi ise cinsiyet eşitsizliğine karşı duruşu. Martins, kitabın girişinde şu soruyu soruyor okuruna: *"Neden erkek kâşiflerden daha az kadın kâşif ve gezgin vardı?"* Bu soru aracılığı ile tarih boyunca süregelen cinsiyet eşitsizliğinden söz açma fırsatı buluyor böylece. Okuruna bir de keşifler, kâşifler üzerinden düşünme fırsatı veriyor. Üstelik bununla yetinmiyor, benzeri eserlerde pek rastlanmayan şekilde, kitabı için seçtiği kâşiflerin arasına 2 kadın kâşifi de katıyor: Bilimsel bir geziye katılmak için erkek kılığına giren botanik bilimci Jeanne Baret ve iki Afrika seyahati gerçekleştirip bunları kaleme alan Mary Henrietta Kingsley.

Kitaba dair söylenebilecek çok şey ama az yer var. Meraklı okur için bundan sonrası kitabın sayfalarında saklı. ■

1 *80 Günde Devriâlem*'in kahramanı

2 *Kaybolunca Nereye Gideriz?, Ben Dünyaya Geldiğimde, Bu Ses de Ne?*

3 Piteas, Xuanzang, Giovanni da Pian del Carpini, Marco Polo, İbn Battuta, Bartolomeu Dias, Evliya Çelebi, Jeanne Baret, Joseph Banks, Humboldt, Darwin, Mary Henrietta Kingsley

Dilin akıcılığı ve açıklığı	★★★★★★★★☆☆
Çizimlerin ifade gücü	★★★★★★★★★★
Konunun işlenişi	★★★★★★★★★☆
Grafik tasarım ve baskı kalitesi	★★★★★★★★★★

Doğru tarafta olduğuna inanıyorsan, yere sağlam basmalısın!

Yazan: Deniz Poyraz

"Gen, kıyımdan geçmiş bir kasabanın yoksul sokaklarında, pek çok toplumsal problemin ortasında tertemiz sevgisini özgürce sunacağı bir kızla tanışıyor."

Yalınayak Gen 10 - Asla Vazgeçme
Keiji Nakazawa
Türkçeleştiren: Damla Kellecioğlu
Editör: Ayşegül Utku Günaydın
Desen Yayınları, 272 sayfa

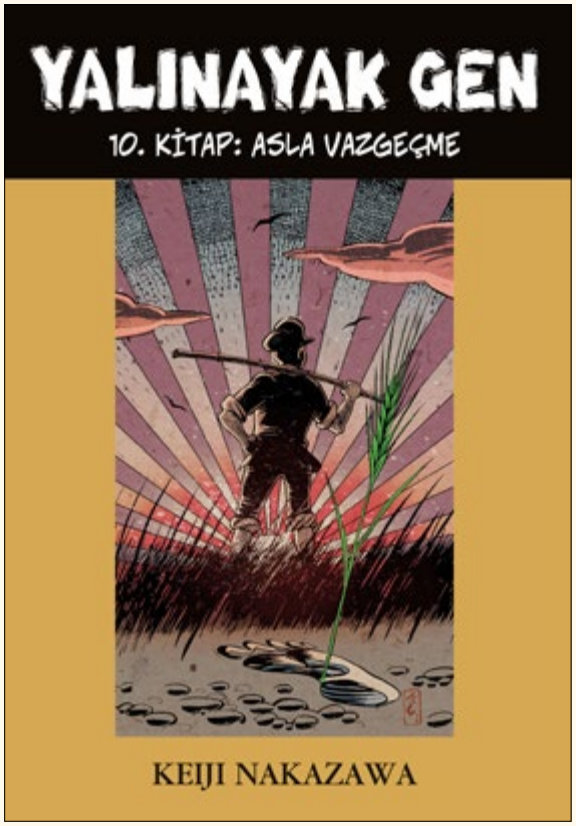

Türkiye'de Desen Yayınları etiketiyle yayımlanan "Yalınayak Gen" serisi, İkinci Paylaşım Savaşı sırasında Hiroşima'ya atılan atom bombasının ve sonrasında yaşananların hikâyesini anlatıyor. Her çizgisiyle, tepeden tırnağa savaş karşıtı bir manga. Japon manga ustaları arasında özel bir yere sahip Keiji Nakazawa'nın kaleme aldığı "Yalınayak Gen" serisi, yaratıcısının yaşamından tanıklıklarla genişliyor, derinleşiyor. Eser, savaşın masum insanlara, sivillere yaşattığı akıl almaz acıların ve korkunç trajedilerin bir belgesi niteliğinde. Tabii tükenmek bilmez bir umudun, azmin ve sahici sevgilerin de.

Dizinin ilk dört kitabında, savaş baronlarının ve imparatorun savaşa sürüklediği bir halkın hikâyesine tanıklık etmiştik. Nükleer saldırının sebep olduğu felâketin, savaşın Japonya üzerindeki tahribatının canlı tanığıydık âdeta. 5. kitapta Gen adlı başkarakterin, ABD'nin gerçekleştirdiği saldırı sonrası ailesinden ve eski yaşamından geriye kalanları toparlamaya çalışmasını okumuştuk. 6. ve 7. kitaplar Japonya'nın savaş sonrası dört yılını atmosferine taşımış, Hiroşima halkının büyük felâket sonrası hayata tutunma gayretlerini aktarmıştı. Bir avuç ayrıcalıklının çıkar-

ları için girilen savaşların, yoksul milyonlar üzerinde yarattığı tahribat çarpıcı biçimde kaleme alınmıştı. 8. kitapsa 1950'deki Kore Savaşı'nın gölgesi altında Japonya'da yaşayan sıradan insanların hayatlarına odaklanıyordu. 9. kitap, 1951 yılının Japonya'sından devam ediyor; ABD'nin bölgede kurduğu laboratuvarlarda, nükleer felâkete maruz kalmış insanların bedenleri üzerinde "tedavi" adı altında yaptığı deneyleri okura âdeta "deşifre" ediyordu.

Serinin 10. kitabı, *Asla Vazgeçme* alt başlığıyla geçtiğimiz ay yayımlandı. Kitap, atom bombası saldırısından sekiz yıl sonrasına götürüyor okuru. Gen ve arkadaşları birkaç yaş daha büyümüşler. Hiroşima'daki bir ortaokulun mezuniyet töreninde, bir hesaplaşmayla açılıyor kurgu. Törende söylenecek olan ulusal marşın sözleri, imparatora methiyeler düzüyor. Çocuklar, başkahramanımız Gen'in önderliğinde, bir tür sivil itaatsizlik örneği göstererek marşı okumayı reddediyorlar. Çünkü imparator demek, kahramanlarımız için savaşlar, yoksulluk, kıtlık ve sevdiklerinin ölümüne şahit olmak demek. İmparator, Japon halkını bitmek bilmeyen bir savaşa sürüklemiş biri; savaşta üç milyondan fazla Japon hayatını kaybediyor ve elbette çocukların aileleri de ölen bu insanlar arasında. Yetmez gibi, Japon ordusu "imparator adına" Çin'de, Kore'de ve Asya'nın diğer bölgelerinde otuz milyondan fazla insanın canını alıyor. Çocukların erkenden öğrenmek zorunda kaldıkları bu acımasız gerçekler, egemenlerin onları mahkûm ettiği makûs talihlerine olan öfkelerini de bileyliyor bir yandan. Bu cehennemi el birliğiyle yaratan kim varsa, hepsinden milyonlarca yaşam alacaklı hissediyorlar.

Önceki kitaplarda resim yeteneğini keşfettiğine tanık olduğumuz Gen, kasabadaki bir tabelacının yanında çalışmaya devam ediyor. Fakat patronu savaşa methiyeler düzen eski bir asker. Bir tür savaş sonrası zengini. İşsizlik oranlarının yüksekliğine güvenip çalışanlarını işten çıkarmakla tehdit ediyor. Yaşam, sınıfsal adaletsizliklerin gölgesinde böyle sürüp giderken Gen babasının bir zamanlar ona söylediği sözleri anımsıyor: *"Beş parasız ve acı içinde olsam bile, birkaç Yen uğruna saygınlığımı ayaklar altına alıp bir dilenci gibi kimsenin ayaklarına kapanmadım. Doğru tarafta olduğuna inanıyorsan ayağını yere sağlam bas ve kendini asla hafife alma!"* Babasının yaşam karşısındaki duruşu, Gen'in direngen kişiliğinin oluşmasında büyük etken. Aç kalmak pahasına bu kötü kalpli adamın iş yerinden ayrılıyor...

Gen, Amerikan kültürüyle adım adım çürüyüp yozlaşan Japonya'da, kıyımdan geçmiş bir kasabanın yoksul sokaklarında, pek çok toplumsal problemin ortasında tertemiz sevgisini özgürce sunacağı bir kızla tanışıyor. Mitsuko adındaki bu yeni arkadaşı, Gen'e hiç bilmediği bir dünyanın kapılarını açıyor. Tek kötü yan, Mitsuko, Gen'in eski patronunun kızı...

Yazar ve çizer Nakazawa, henüz altı yaşında bir çocukken, Hiroşima kentinin altı yüz metre üzerinde patlatılan atom bombası yüzünden babasını ve tüm kardeşlerini kaybediyor. Komşuları, arkadaşları ve tüm Japon halkı bu büyük trajedinin pençesinde kıvranırken, sağ kalmayı başaranlar açlık ve yoksullukla, sonrasında nükleer kaynaklı yeni yeni hastalıklarla mücadele etmek zorunda kalıyorlar. Nakazawa ise çizim yeteneğini fark ettiği noktada, işte bu çizgi roman dizisini kaleme alıyor. Ortaya, kuvvetini birebir tanıklıklardan, yaşanan sarsıcı acılardan ve amansız mücadelelerden alan destansı bir hikâye çıkıyor. Yaşamı boyunca nükleer enerji kullanımına karşı çıkan bir devrimci olan Nakazawa'nın bu eserinde, insanlık namına çıkarılacak sayısız ders var. ■

Çizimlerin İfade Gücü	★★★★★★★★★★
Anlatımın Akıcılığı ve Açıklığı	★★★★★★★★★★
Grafik, Tasarım ve Baskı Kalitesi	★★★★★★★★★★
Redaksiyonun titizliği	★★★★★★★★★★

Ne eksiğim ne fazlayım, sadece farklıyım

Yazan: Fethi Yılmaz

Vrakipom, tavşan olarak dünyaya gelmesine rağmen tavşana benzemeyen fiziksel farklılıkları ile dikkat çekiyor. Alışılagelmişin dışında, sıra dışı görüntüsüne rağmen ailesi tarafından çok seviliyor.

Vrakipom
Stéphane Servant
Resimleyen: Simone Rea
Türkçeleştiren: Sara Adakan
Editör: Gökçe Gökçeer
Meav Yayınları, 32 sayfa

Fiziksel bir farklılığından dolayı ya da sırf daha güçsüz olduğu için ötekileştirilmiş, alay edilmiş, yok sayılmış/yalnız bırakılmış çocukların hikâyelerine rastladığınız oldu mu hiç? Belki de o çocuklardan biri de bizdik. Bazen akran zorbalığına maruz kaldık bazen de ne kadar üzüldüğümüzü kimsenin fark etmediği yalnız dünyalarımızda kendimizi aradık. İçine doğduğumuz toplumu-aileyi seçemediğimiz ve aynı zamanda fiziksel özelliklerimizi belirleyemediğimiz bu dünya düzeni, kimilerini şanslı kimilerini de şanssız diye adlandırmamıza bile neden olur. Şanslı ya da şanssız olmak bir yana, seçim şansımızın olmadığı ve kimilerince sadece kusur olarak görülen bireysel birkaç farklılık, bazıları için hayatı kendiliğinden zorlaştırmaya yeter de artar. Stéphane Servant'ın yazdığı ve Simone Rea'nın resimlediği *Vrakipom*, bir çocuk için böylesi bir hayatın nasıl olabileceği hakkında fikir veren hikâyesiyle karşımıza çıkıyor.

Kitaba ismini veren Vrakipom, tavşan olarak dünyaya gelmesine rağmen tavşana benzemeyen fiziksel farklılıkları ile dikkat çekiyor. Alışılagelmişin dışında, sıra dışı görüntüsüne rağmen ailesi tarafından çok seviliyor. Fakat büyüyüp sosyal hayata dahil olunca durum biraz değişmeye başlıyor. Artık bazı şeyler, onun için daha zorlaşıyor. Bu farklılıklar ailesi tarafından kabul edilse de başkaları tarafından normal olarak karşılanmıyor ve kimi zaman alay konusu oluyor kimi zaman da ötekileştiriliyor. Keşke daha dikkat çekici bir kapağa sahip olsaydı dediğim bu kitap, Vrakipom'un yaşadığı bu olumsuzlukları konu ediyor ve çözümü yine kendi kendine bulduğu mutlu bir sonla bitiyor.

Seçme şansımızın olmadığı farklılıklarımız konusunda yol gösterici bir örnek olan *Vrakipom*, ilginç hikâyesi ile onu dinlemek isteyenleri bekliyor. ■

Çizimlerin ifade gücü	★★★★★★★★★☆☆
Öykünün özgünlüğü	★★★★★☆☆☆☆☆
Grafik tasarım	★★★★★★☆☆☆☆
Baskı kalitesi	★★★★★★★★★★

YENİ

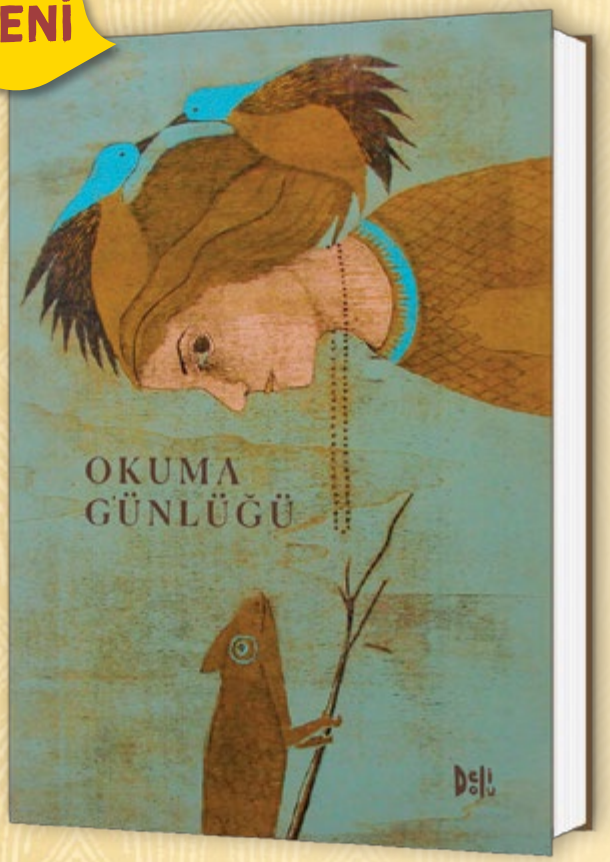

Kapak Resmi: Gülçin Günaydın

2022'de okuyacağınız kitapları Okuma Günlüğü'nüze kaydetmeyi unutmayın!

Ziyaret ettiğiniz kitaplar sizde nasıl izler bırakıyor? Kitapların iç dünyanızdaki yansımalarını yazıya döker misiniz? Peki, bir okuma günlüğü tutmak okuma alışkanlıklarınıza neler katabilir?

Dört ayrı kapak seçeneğiyle raflara yerleşen Okuma Günlüğü, okuduğunuz kitaba dair unutmak istemediğiniz ayrıntıları, yorumları, anahtar sözcükleri, alıntıları ve sizde uyandırdığı çağrışımları not edip yıllar boyunca saklayabilmeniz için tasarlanan sade ve kullanışlı bir günlük.

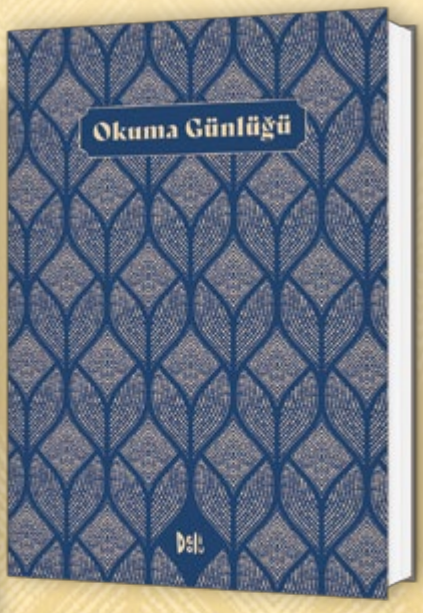

Kapak Resmi:
Gülçin Günaydın

delidolu.com.tr delidolukitap Deli

Falan, filan, feşmekandan bilime giden yol

Yazan: Suzan Geridönmez

Çizgi roman, "atlamalı okumayı" gerektiren ve kışkırtan bir formdur. Bu kitap da genç okurun bir bilgiden diğerine seke seke atlamasına olanak veriyor.

Harika Bir Uzay Tatili
Gaëlle Alméras
Türkçeleştiren: Ayşe Güren
Editör: Seda Kostik
Kuraldışı Yayınları, 96 sayfa

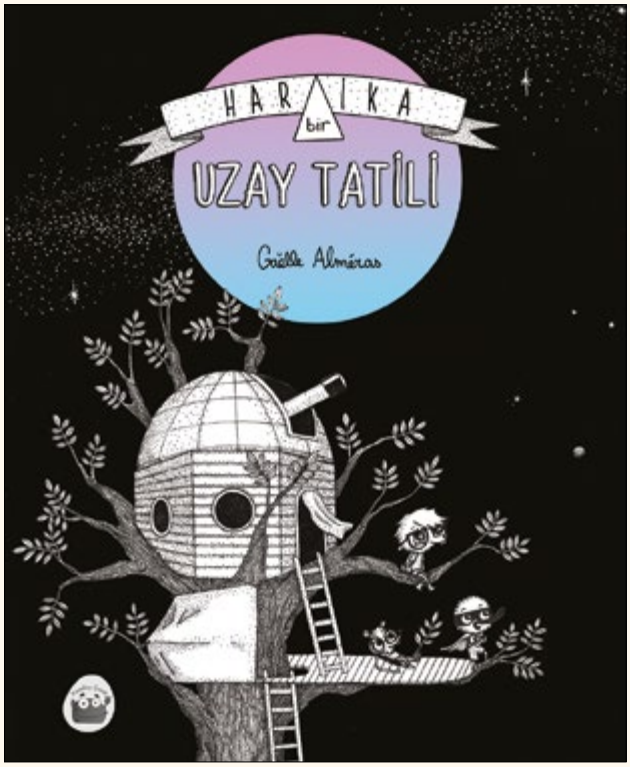

Harika Bir Uzay Tatili, Fransız illüstratör Gaëlle Alméras'ın yazıp resimlediği bir çizgi roman. Özgün yanı, aynı zamanda çocuk ve gençler için bir popüler bilim kitabı olması.

Kariyerinin başından itibaren çocuk kitapları yapmayı hayal eden Gaëlle Alméras, 2010'da yayımlanan ilk eseriyle alanda tepkiyle karşılanmış, eleştiri okların hedefi olmuştur. Nedenini ilk çocuk kitabının ismi ele veriyor: *Bambou: Le petit cerf qui mange tous ses amis* ya da Türkçeye çevireceksek: *Bambou: Tüm Arkadaşlarını Yiyen Küçük Geyik*. Hedef yaş grubu için fazlaca sert bulunan, şiddet dozu eleştirilen bu eser de çizgi roman tadındaydı.

İyi ki Gaëlle Alméras, ilk kitabıyla aldığı tepkiler üzerine çocuk ve gençler için üretmekten vazgeçmedi. Çizgi romana bağlılığını bilime olan tutkusuyla birleştiren sanatçı, *Harika Bir Uzay Tatili*'ni yine onlar için üretti. Üstelik bu kez alandan alkış ve övgü almakla kalmadı, bir dizi ödüle de layık görüldü. Ödüllerin bir kısmı çizgi roman dalındayken bir kısmı da popüler bilim kitaplarına verilen ödüllerdi.

Sahiden de kitap iki alanı, bilim ve sanatı birleştirmekte ve genç okurun ilgisini bilime çekmekte çok başarılı.

Her şey sevimli karakterler Sıçan, Kunduz ve Ornitorenk ya da kısaca Orni'nin birlikte şehir ışıklarından uzakta bir hafta sonu geçirmeleriyle başlıyor. Aslında Sıçan, arkadaşlarını gözlemevine davet

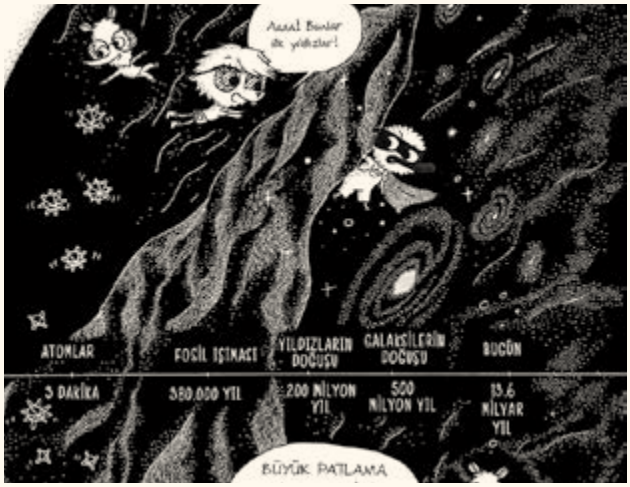

etmiştir ve onlara, burada harika bir uzay tatili yaşatmaya kararlıdır.

Sayılı sayfalar dışında siyah beyaz olan kitap eğlence ile bilimsel bilgiyi bir arada veriyor. Örneğin Sıçan'ın Gözlemevi'nin esprili çizimini incelediğinizde yıldızları görmek için açılabilen bir çatının yanı sıra bir çakıl taşı koleksiyonu, Sıçan'ın hemen teleskopun altında duran yatağı, Einstein'in dil çıkaran ünlü posteri ve şezlonglarla döşeli misafir odası dikkat çekiyor. Hemen altında ve üstündeyse gayet ciddi bilgiler özetlenerek sade ve net bir dille mesela şöyle deniyor: *"Gök gözlemevi, gökyüzünü incelediğimiz yerdir. Şehir ışıklarından uzaktadır ve içinde gözlem araçları vardır."*

Çizgi roman, "atlamalı okumayı" gerektiren ve kışkırtan bir formdur. Bu kitap da genç okurun bir bilgiden diğerine seke seke atlamasına olanak veriyor. Araya serpiştirilen komik hadiseler ve karakterlerin esprili diyalogları bu yolculuğu sıkıcı olmaktan çıkarıyor. Tabii bunda ayrıntı çizimlerin çarpıcı ve modern tarzının hedef yaş grubunu kolayca büyülemesinin de büyük payı var.

Aslında çizimlerin etkisi altında kalmak için çocuk olmak gerekmez, her yaştan okurun, özellikle de çizgi roman severlerin zevkine hitap ediyorlar. Aynı şey ön ve arka kapak arasına sığdırılan bilgiler için de geçerli. Uzayın sırlarını merak eden, gece yıldızlı gökyüzüne bakmayı seven yediden yetmişe herkes sayfalarda şaşırtıcı, bilmediği, ilk defa karşılaştığı ya da çoktan unuttuğu bilgiler keşfedebilir ve evreni daha iyi anlamanın heyecanını duyabilir.

Eser, Dünyamızın parçası olduğu Güneş Sistemimiz ve Samanyolu hakkında en temel bilgileri içeriyor. Ama nötron yıldızından süpernovaya, çift yıldız sistemlerinden fosil ışımasına, kuarklardan büyük patlamaya çok karmaşık ve zor görünen konulara da girmekten geri durmuyor.

İnsanlığın uzaya olan ilgisi sadece bilimsel değil. Politik ve sosyal birçok boyutu ve yansıması var. Kitap bunların bir kısmına eğilmeyi ihmal etmiyor. Sıkça karıştırılan astronomi ile astrolojinin farkına; uzayı anlamamıza büyük katkıları olan ama genelde erkek meslektaşlarının gölgesinde kalan "uzayın süper kadınları"na birer sayfa ayrılmış.

Şehirlerin ışık kirliliğinin uzağında rahatça gözlemlenebilen takımyıldızları ise eserin en sonunda yer buluyor.

Genç okur, çizimdeki haritalardan hareketle ilkbahar göğünde Çoban, Büyükayı, Başak ve Küçük Köpek'i tanıyabilir. Yazın ise Deneb, Altaire ve Vega yıldızlarının oluşturduğu Yaz Üçgeni'ni seçebilir. Tabii Terazi, Akrep, Kuzey Tacı ve Herkül'ü de. Aynı şekilde sonbaharda gökte Avcı ve Boğa Takımyıldızları ile Ülker Yıldız Kümesi'ni arayabilir. En kolayı ise kışın Sirius'u görmektir. Ne de olsa Güneş'ten sonra en parlak yıldızdır.

Grafik tasarımıyla da göz dolduran eser, evrenin karanlığındaki şaşırtıcı ışıkları çok az ve yerinde kullandığı renklerle vurgulamayı seçmiş. Kuzey ışıkları, gaz kuyruğu, fosil ışıması, kızılötesi ışık ve görünür tayf gibi kavramlar küçük ama epey göze batan renk dokunuşlarının yardımıyla görselleştirilirken evrende hüküm süren siyahın egemenliğine geniş yer ayrılmış.

"Falan, filan, feşmekan" diyor Orni, Sıçan güneş sistemindeki 8 gezegenden 5'inin çıplak gözle görülebildiğini, Kunduz'un ise bunların, Merkür, Venüs, Mars, Jüpiter ve Satürn olduğunu açıkladığında.

Sanırım kitabın okuru cezbetmesinde bu esprili sentez çok etkili. ■

Bilgilerin çağdaşlığı ve bilimselliği	★★★★★★★★★☆
Çizimlerin ifade gücü	★★★★★★★★★☆
Kâğıt ve baskı kalitesi	★★★★★★★★★★
Hedef kitleye uygunluk	★★★★★★★★★★

Delfi Tapınağı'na düşen krepleri kim yedi?

Yazan: Cahit Ökmen

Bir çocuk, "torpil balığı" Sokrates'ten elektrik şokunu yiyip soru sorma virüsüne yakalanınca neler olur? Sokrates'in hayata ve kavramlara yönelik ezber bozan soruları, insanı elektrikli bir balık gibi çarpar çünkü...

Becky Breinstein - Sokrates'in Zehir Kadehi
Marc Van Dijk - Sander Ter Steege
Türkçeleştiren: Gizem Kara Öz
Hayalkurdu Yayınları, 144 sayfa

Hemen vurgulayalım, kitabın kahramanı Becky Breinstein, bu virüse yakalanmadan önce de hayata ilişkin doğru ve derinlikli bir duruşa sahiptir. Yaptığı sunumda, dijital dünyayı benmerkezci bir algıyla yücelten sınıf arkadaşı İsabella'ya yönelik tepkisi bunu gösteriyor: *"Ne büyük SAÇMALIK! Gerçekten içinde bulunduğumuz zamanın dünyadaki herkes için en iyisi olduğuna inanıyor musun? Ayrıca DİJİTALLEŞMEK'ten ne anlıyorsun? Bütün gün, tıpkı senin yaptığın gibi selfi çekip durmak mı?"*

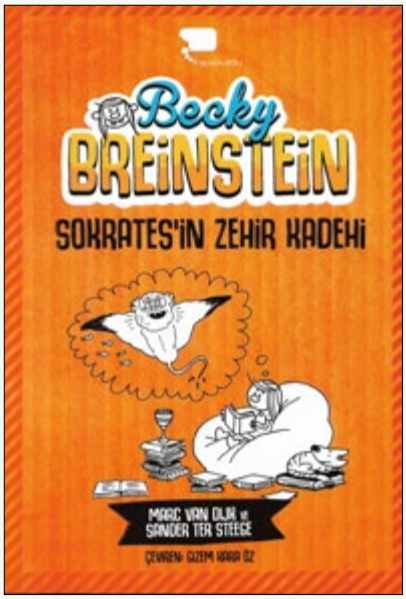

Soru sorma virüsüne yakalanmak, bu duruşu eyleme geçirmeye dönük adımlar attıracaktır Becky'ye. Hem de ne adımlar...

Her şey Becky'nin babasının eve bir japon balığı yerine yanlışlıkla bir damla balığı almasıyla başlar. (Meraklısına Not: Damla balığı -The Blobfish- yapılan bir oylamada dünyanın en çirkin hayvanı seçilmiş. Bu oylama, Çirkin Hayvanları Koruma Derneği tarafından nesli tükenme tehlikesiyle karşı karşıya olan ancak pandalar kadar sevimli olmadığı için korunmaya alınmayan hayvanlara dikkat çekmek için düzenlenmiş. Damla balığı bu derneğin maskotu olmuş.) Akvaryumun içinde Becky'yi ve Tazmanya kaplanı (sakın köpek sanmayın ya da demeyin, Becky'yi kızdırmayın) Daimon Raymon'u *"dik dik bakışlarıyla"* gıcık eden bu balık, Antik Yunan felsefesinin kurucusu Sokrates'ten başkası değildir. Öğrencisi Platon'un ve Antik Yunan oyun yazarı Aristophanes'in tasvirlerine göre, Sokrates gerçekten de akvaryumdaki Damla balığına benzemektedir: Basık burunlu, patlak gözlü, sarkık dudaklı ve göbeklidir. Metni tamamlayan, hatta birer metin olarak da kullanılan esprili çizimlerden birinde, akvaryumun içinde, girişinde ünlü "Kendini bil!" yazısı bulunan Delfi Tapınağı da yer almaktadır.

Becky ve Tazmanya kaplanı Raymon, akvaryuma gözlerini dikip iş, bir "gözünü dikme yarışması"na dönüşünce olanlar olur; odadaki her şeyle birlikte bir burgacın içinde dönmeye başlarlar. Bu kez yaşlı bir adamın yüzüyle uçan bir balığa dönüşen Sokrates, ardı ardına sorularını sıralamaya başlar: *"Hayat bir ders midir?", "Kuşlar da üşütürler mi?", "Bir öğretmen mi yoksa bir öğrenci mi daha bilgilidir"...*

Becky kendine geldiğinde artık soru sorma virüsüne yakalanmıştır.

Becky, akvaryumda, balığın arkasındaki tapınağın üzerinde bulunan "Delfi" yazısını, önce *"plastik akvaryum oyuncakları markası"* sanır ama bilmenin ilk yolu araştırmaktır. Araştırır ve Sokrates'i, Platon'un ünlü mağara benzetmesini öğrenir. Ertesi gün okulda yapacağı sunumunun konusunu da bulmuştur böylece.

Yazar ve çizer, harika bir iş çıkarmışlar; zekâ dolu bir anlatım ve mizah duygusuyla, kahramanların yaşadığı şenlikli çatışmalara dayalı bir kurguyla, eleştirel bir yaklaşımla felsefe tarihinin başlangıcındaki bir kesitle günümüz dünyası arasında yaratıcı paralellikler kurmuşlar.

Tosti Fabrikası sahibi, *"Tüm dünya bir Tosti dünyasına dönüşürse tatmin yaşayacak"* Harm-Klaas Tosti'nin gönderdiği elektronik aletlerle, daha çok elektronik eşya dükkânına benzeyen okulda, "geleceğin okulunu böyle yaratacağız" diye şişinen şaşkın müdire başta olmak üzere, öğretmenler-öğrenciler, fareli köyün kavalcısının peşindeki fareler gibi sorgulamasız, zihinleri kilitlenip kalmış, teknolojik bir tutsaklık yaşarlar. Bu hâlleriyle, Platon'un mağarasındaki sadece gölgeleri gören ve gerçeklikle ilgili yanılsama içinde olan insanlara benzerler. "Hem bilmedikleri şeyleri bildiklerini sanmaktadırlar hem de neleri bilmediklerinin farkında değillerdir." Becky'nin birçok meslek grubundaki kişiye, özellikle doktora ve "tüketim kültürü"ne tehlikeli sorularla çomak soktuğu için "kanun namına evin içinde tutulmasını isteyen" avukata yönelttiği sorular ve şahane akıl yürütmeler Sokrates'in yüzyıllar öncesinden alkış seslerini duyurabilir size.

Okulda öğretmen ve arkadaşlarının hiçbir sorusuyla ilgilenmediğini gören Becky'nin yardımına Chuck koşar. Sınıfın en iri, iki kere sınıfta kalmış, pek konuşkan olmayan öğrencisi Chuck, Becky'nin sunumundaki özü görmüş, onu "duymuştur". Okulun karşısına, üstünde "Kendini bil!" yazısıyla bir felsefi düşünme çadırı kuruverirler. Doğayla ve hayvanlarla iç içe bir çiftlik hayatı süren geniş bir aileye sahip Chuck'ın kardeşleri, kuzenleri de katılacaktır onlara. Ya sonrası? Sokrates'i zehirli

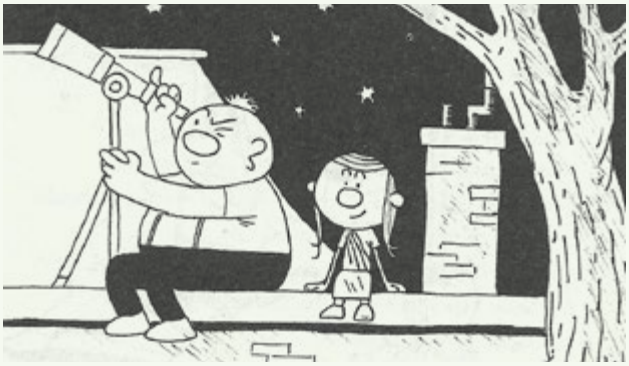

bir kadehle yaşamın dışına çıkaranların nesli tükenmemiştir elbette, benzer bir kadehle Becky'yi okuldan attırmanın ve cezalandırmanın hain planları yapılmıştır. Nedir bu plan, işe yarar mı, "dostluk, dayanışma ve düşünme gücü" bu planın üstesinden gelir mi", hem bu soruların hem de başlıktaki sorunun karşılığı şaşırtıcı, eğlenceli yaşantılarla kitapta sizleri bekliyor.

Daha önce de yazmıştım, *"küçük yaştan itibaren sorgulamanın başlaması amacına yönelik olarak, çeşitli yayınevleri çocuklarla felsefeyi buluşturan dizi kitaplar yayımlıyorlar nicedir. Her bir dizi farklı yaklaşım ve yöntemlerle, farklı kurgu ve tasarımlarla çocuklara eleştirel düşünme pratiği kazandırma ve geliştirme yönünde fırsatlar sunuyor." Becky Breinstein – Sokrates'in Zehirli Kadehi*'nin bu kitaplardan farklı bir yanı var: Bir kurmaca her şeyden önce, bu kurmacada baş döndüren maceralar ve yaşantılar, zekâ ve mizahla örülmüş çatışmalar, birbirinden renkli karakterler var ve felsefi olgular, kişilikler, şenlikli bir kurgu içine doğallıkla yedirilmiş.

Bu kitabı okurken, *neden aklıma gündemdeki Mark* Zuckerberg'in metaverse kavramı ve dijitalleşmeyle ilgili şu argümanlar geliyor ki...*"Dijitalleşmenin bir sonraki basamağı diyebileceğimiz metaverse sanal ortamda kurgusal bir evren oluşturulmasına dayanıyor. Kurgusal evrende bulunan her bir kişi kendi avatarı ile platformlar arası seyahat edebilecek ve sanal kimliği ile bu evrende var olacak."* Belki kitabı okurken sizin bir yanıtınız olabilir? ■

Dilin akıcılığı ve açıklığı	★★★★★★★★★★
Konunun işlenişi	★★★★★★★★★★
Çizimlerin ifade gücü	★★★★★★★★★★
Grafik tasarım ve baskı kalitesi	★★★★★★★★☆☆

Kayıp bir defterin sınadığı dostluklar

Yazan: Gökhan Yavuz Demir

Herkesin bir anda olağan şüpheliye dönüştüğü bir sınıfta, kahramanlarımız aslında ancak birbirlerine güvenebilirlerse bu sıkıntılı durumu aşabileceklerini anlıyorlar.

Kayıp Defter
Gülsevin Kıral
Editör: Müren Beykan
Günışığı Kitaplığı, 124 sayfa

Bahçeye gömdüğü kemiğini bulamayan Kocabaş için de dibi kazılıp kökleri kemirilmiş gülle karşılaşan benim için de tek bir olağan şüpheli var: Zeynep. Bütün dostlar gibi, biz de işler yolunda giderken ve her şey olağanken birbirimizden ve birbirimize sarsılmaz güvenimizden hiç kuşkulanmıyoruz. Fakat bir şeyler ters gittiğinde, istemediğimiz sonuçlarla karşılaştığımızda suçlayıcı bakışlarımız evvelâ birbirimiz üzerine yöneliyor. Çünkü ortada bir kabahat varsa, bir de kabahatliye ihtiyaç duyulması kaçınılmaz. Peki ama ya hiçbir şey göründüğü gibi değilse, yahut göründüğünden daha da karmaşıksa? Hatta suçluyu işaret eden bütün göstergeleri doğru okuduğundan bu denli emin olmanın kendisi asıl problemse? Neden suçlamanın cazibesine kendimizi bu kadar kolay kaptırıyoruz? Gülsevin Kıral'ın, kargodan çıkan *Kayıp Defter*'i de neredeyse polisiye tadında bir kurguyla anlattığı okul hikâyesinde, bizi bu sorular üzerine düşünmeye zorluyor. 6-A sınıfında her şey olağan akışında giderken, matematik öğretmeni Titiz Filiz not defterini kaybettiğini fark ediyor. Defterin sınıftan biri tarafından alındığına o kadar emin ki öğrencilerini, bütün bir sınıfın karnesine matematiği zayıf düşürmekle tehdit ediyor. Oysa yaz tatilleri için farklı farklı hayaller kuran çocukların en son duymak isteyecekleri şey, kayıp bir defter yüzünden karnelerine matematiğin zayıf gelmesi. Bu nedenle defteri bulmaları şart. Fakat defter ortaya çıkmadıkça birbirleri hakkındaki şüpheleri giderek artıyor. Böylece Ceren, Ela, Demir, Memo, Ali, Elvan ve Engin'in müşterek hikâyeleri de başlamış oluyor.

Gülsevin Kıral hikâyesini çoklu bir perspektiften, daha doğru bir ifadeyle farklı anlatıcıların ağzından ve gözünden aktarmayı tercih ediyor. Dolayısıyla biz olayların gelişimini kâh Ceren'in kâh Memo'nun kâh Engin'in anlattıklarından öğrenip takip ediyoruz. Sürpriz bir anlatıcıysa okulun yakınlarındaki eski bir evin bahçesi. Hiç kuşkusuz bu bahçe-anlatıcı Gülsevin Kıral'ın yaratıcı bir buluşu. Bu sayede suçun ve suçlunun kim olduğundan emin bir şekilde insanların en yakınlarını bile zan altında bırakmalarının, aslında ne kadar ilkel, vahşi ve zalimce olduğu gerçeği, şimdi yaşananların geçmişteki bir olayla örtüşmesiyle çok daha görünür kılınıyor.

Herkesin suçladığı birini suçlamanın ne kadar kolay olduğunu Ali'den şüphelenirken fark etmeyen Ceren; ne zaman ki kendi grubu tarafından dışarıda bırakıldığını hissediyor, ancak o vakit bütün bir sınıfın karşısına dikilip Ali'nin yanında durabiliyor. Çocukların tek tek hepsinden öğretmenleri Titiz Filiz'e kadar bütün kahramanlarımız, asıl suçun, ince eleyip sıkı dokumadan masum birini sırf muhayyel şüphelere dayanarak suçlamak olduğunu öğreniyorlar. Ve muhtemelen, masum birine suçlu denildiğinde susarak sessiz kalan herkesin de suçlu olduğunu tecrübe ediyorlar.

Herkesin bir anda olağan şüpheliye dönüştüğü bir sınıfta, kahramanlarımız aslında ancak birbirlerine güvenebilirlerse bu sıkıntılı durumu aşabileceklerini anlıyorlar. Bu anlamda dostlukları ilk defa sınanıyor.

Gündelik hayatta altını doldurmaya çok da ihtiyaç duymaksızın bol keseden kullandığımız ve bir nevi kullanım enflasyonundan ötürü anlamına değer kaybettirdiğimiz "dostluk," aslında böyle çetin sınavlarda sınanmadığı müddetçe hakiki bir dostluk değildir. Ancak kendi tarihi içinde sınanmış ve bütün o sınamalardan yüzünün akıyla çıkmış ilişkilere gönül rahatlığıyla dostluk denebilir. Kelimenin gerçek anlamıyla dostlar, bu sebeple işler sarpa sardığında, aksilikler baş gösterdiğinde ve hayatın olağan akışı kesintiye uğradığında asla birbirlerini suçlamazlar yahut içlerinden birini günah keçisi yapmazlar.

Ortada kayıp bir defter varsa, düz mantık, o defteri ortadan kaybeden bir suçlunun da olması gerektiğini dayatır. Fakat hayat asla düz mantıkla

tüketilemeyecek kadar coşkundur. Kayıp defterin hikâyesi de bunun en açık ispatıdır. Bazen bir defter sadece çantadan cüzdan çıkarılırken bir fırında düşürülebilir bazen de bahçede bir ağacın altında oturup geçmişin tatlı hatıralarına dalıp gitmişken kaybedilebilir. Bütün olağan şüphelilere rağmen, çoğu kez ortalığı karıştırıp her şeyi alt üst eden, hayatın kendi işleyiş düzenidir. Böyle durumlarda insan ne kadar şüphelenirse şüphelensin kimseyi suçlamamalı ve sakince yağmurun dinmesini veya tozun çökmesini beklemelidir. Bunun yegâne yolu da kendi perspektifine mahkûm olan insanın, kendi perspektifiyle yetinmeyip, dostlarının açısından da olaya bakmayı öğrenmektir. İşte edebiyat bunun için var!

Edebiyatın ders vermeden, mesajlarını gözümüze sokmadan, sadece iyi hikâyeler anlatarak bizim sefil dünyamızı zenginleştirmek gibi bir erdemi olduğu için biz okurlar çok şanslıyız. Bu sayede hem sıkılmıyor ve iyi vakit geçiriyoruz hem de hayatın böyle tatsız sürprizlerine karşı önceden hazırlıklı olabiliyoruz. Bu mânâda Gülsevin Kıral, *Kayıp Defter*'de edebiyatın en temel fonksiyonlarını gayet yerine getiren iyi bir hikâye anlatmayı başarıyor.

Elbette içinde merak duygusu uyandıran, masumane üç kâğıtların olduğu, duygusal, yalın hikâyeler okuyunca insanın keyfi yerine geliyor. O kadar ki gülü unutup hem Kocabaş'a hem de olağan şüpheli Zeynep'e yeni birer kemik veriyorum.■

Dilin açıklığı ve akıcılığı	★★★★★★★☆☆☆
Kurgunun özgünlüğü ve tutarlılığı	★★★★★★★☆☆☆
Kapak tasarımı ve baskı kalitesi	★★★★★★★☆☆☆
Redaksiyonun titizliği	★★★★★★★★★☆

İhtiyaç hâlinde tebeşirinizi kullanınız

Yazan: Funda Mengilli

Hayatınızın başat aktörü olmak ister miydiniz? Seçtiğiniz hikâyeyi yaşamak, başka bir dünya kurmanın mümkün olduğunu hissetmek? Tıpkı Harold'un bize hissettirdiği gibi, mucizevi bir üretim sürecine tanık olmak?

Çoğumuz, rüyalarımızla neredeyse bilinç düzeyinde ilişkilenmeyi deneyimlemişizdir. Rüya gördüğümüzün farkındalığıyla, olayların akışını şöyle ya da böyle yönlendirdiğimiz olmuştur. Düşünün ki bunu istediğiniz anda, hem de uyanık olduğunuz hâlde yapabiliyorsunuz. Bir hikâye kuruyor ve onu yaşıyorsunuz. Durum, yetişkinler açısından neredeyse bulunmaz Hint kumaşı gibi. Neyse ki çocuklar -hiç olmazsa yetişkin olana dek- bu heyecandan mahrum kalmıyor, günde kim bilir kaç kez bu mucizeyi yaşıyorlar. Üstelik isterlerse Harold gibi tek başlarına maceraya atılıyorlar.

1950'lerin ortasında Amerika'da dünyaya gelen Harold, -tüm çocuklar gibi- yaratım gücü

Harold ve Mor Tebeşir
Crockett Johnson
Türkçeleştiren: Mahir Ünsal Eriş
Editör: Tuğçe Özdeniz
Can Çocuk Yayınları, 64 sayfa

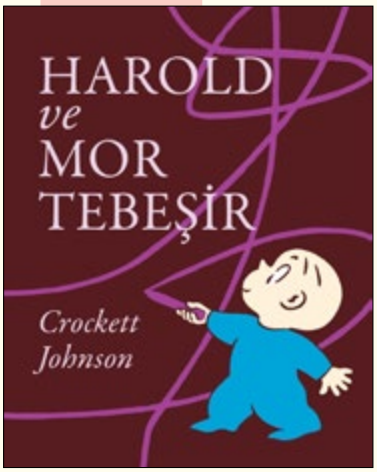

Harold'ın Masalı
Crockett Johnson
Türkçeleştiren: Mahir Ünsal Eriş
Editör: Tuğçe Özdeniz
Can Çocuk Yayınları, 64 sayfa

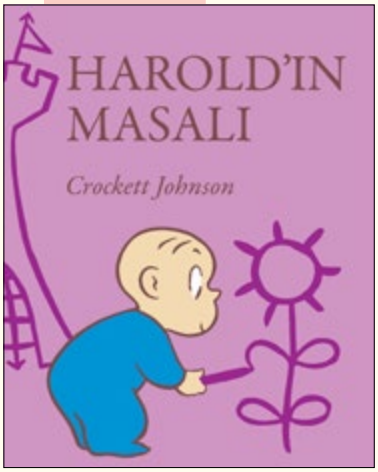

Harold'ın Göğe Yolculuğu
Crockett Johnson
Türkçeleştiren: Mahir Ünsal Eriş
Editör: Tuğçe Özdeniz
Can Çocuk Yayınları, 64 sayfa

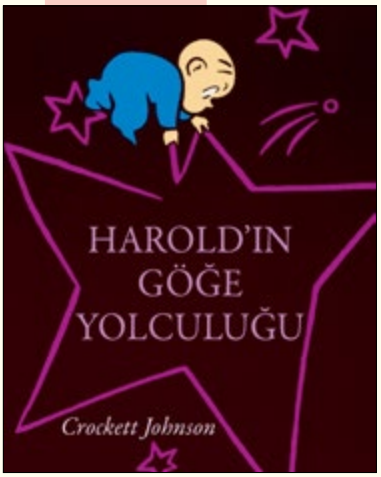

böylesine yüksek bir çocuk. Yazarı dolayısıyla içerisine doğduğu modernist ideolojiyi temsil etmeye aday, kaderciliği reddeden esaslı bir simge. Crockett Johnson'un politik karikatürler ürettiği dönemin ardından yazıp resimlediği yedi kitaplık seri, Türkiye'de onca yıl sonra yayımlansa da doğduğu topraklarda ve seyahat edip yerleştiği Avrupa'da ilk yıllarından itibaren okurlarına ulaşıyor. İnsanın kendisinden sonraki üçüncü kuşakla bile çocukluğunda tanıştığı bir kitabı paylaşması heyecan verici olsa gerek. Diğer yandan, iki nesil öncesinden beri okunan bir kitabın modası geçmişlikle etiketlenemeyecek kadar güncel olması, herhâlde meramının geçerliliğini korumasıyla açıklanabilir. Ve okuruna bakış açısıyla da. Çocuklar için yazanların, onları küçümseyerek yazdığını söyleyen Johnson[1], Harold serisiyle bunun aksinin mümkün olduğunu kanıtlıyor.

Serinin ilk kitabı *Harold ve Mor Tebeşir*'de yolculuğa, çocuğun ay ışığında yürüyüşe çıkmak için çizdiği yola adım atarak başlıyoruz. Silgi kullanmıyor Harold. İstediği ne varsa çiziyor. Çizdikleri canlanıyor, hayat buluyor. Üstelik elinde olmadan, yanlışlıkla kondurduğu hiçbir çizgi de bu canlanmadan muaf değil. Soruna dönüşen çizgilerin çözümünü elbette Harold üretiyor. Onları silip geri almadan, kabul ederek ya da inkâr etmeyerek, karşılaştığı zorlukları yine kendisi aşıyor. Kitabı okurken gözümde 80'li yılların pazar günlerinde izlediğimiz İtalyan çizgi dizi *La Linea (Bay Meraklı)* canlandı. Ama bir farkla. Bay Meraklı, yaratıcısıyla mücadele ederek yoluna devam ediyordu. Harold ise hem çizgileri yaratan el, hem de yarattıklarıyla bizzat yaşayan bir karakter. Açıkça, yaşamını kendisi şekillendiren bir çocuk.

Amerika'da ilkinden bir yıl sonra yayımlanan *Harold'un Masalı*, peri masallarına eleştirel bir katman ekliyor. Kralların görmek istemedikleri halkı dışarıda tutan kapılarından, Harold'un denemek için taktığı, başının üzerinde durdukça –neyse ki- ağırlaşan taca, perilerin lütfettiği dilek hakkının yetmediği düğümlerin çözümüne kadar bizi alternatif bir masal yolculuğuna çıkarıyor.

Harold'un Göğe Yolculuğu, serinin tarihsel olaylara yaptığı göndermesiyle, tam da Dünya'nın ilk yapay uydusu Sputnik 1'in fırlatıldığı 1957 yılında yayımlanan üçüncü kitabı. Hikâyesi "devletlerin çölde eğlenmek için yaptığı tek şey" üzerinden kuruluyor: Çölden roket fırlatmak! İnsanlık henüz Ay'a ayak basmamışken, Harold uzaya çıkıyor, Mars'a iniyor. Peki, uçan dairelerden, Marslılardan ve karanlıktan korktuğunda ne yapıyor dersiniz? Kayan bir yıldızdan onu kurtarmasını dilemiyor, hayır. Kuyruklu yıldızı, akılcı biçimde kullanıyor. Yaratıcılığını ortaya koyarak bizi keyifli bir finale ulaştırıyor.

Serüveni başlatan ay ışığı, üç kitapta da süren doğrusal kurgunun baş eşlikçisi. Ay, Harold'un yanında yolculuk ettikçe, gecede kaybolup yeniden ortaya çıkarak yürek hoplatsa da var oldukça, ihtiyaç duyduğumuz güven duygusunu kaybetmiyor, yatağımıza dönecek gücü buluyoruz.

Dört yaşındaki Harold, aynı zamanda bir tipleme. Johnson'ın II. Dünya Savaşı sırasında yetişkinler için ürettiği, soğuk savaş döneminde devam ettirdiği bant karikatür karakteri *Barnaby'nin* ikizi değilse de âdeta küçük kardeşi. Az çizgiyle tasarlanmış, yalın bir forma sahip Harold'un kurgu gereği çizdiği resimlerse, gerçekten bir çocuğun elinden çıkmışçasına sahici.

İşte bu sahicilik bizi, Harold ve yarattıklarının peşinden sürüklüyor, kendi yolumuzu çizmeye heveslendiriyor. En güzeli de bize, ihtiyaç hâlinde mor tebeşirlerimizi kullanmamızı salık veriyor. ■

1 https://www.tcj.com/crockett-johnson-and-the-invention-of-barnaby/

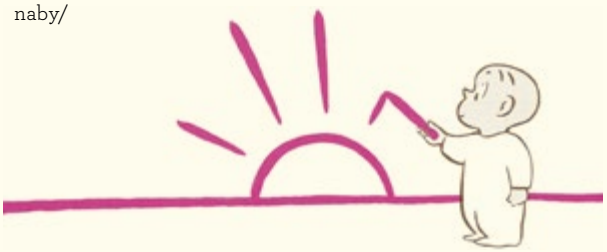

Dilin açıklığı ve akıcılığı	★★★★★★★★★★
Öykünün özgünlüğü	★★★★★★★★★★
Çizimlerin ifade gücü	★★★★★★★★★★
Baskı Kalitesi	★★★★★★★★★★

Alfabe ya eksikse!

Yazan: Burcu Borhan Türeli

Masalda aslanın anlam arayışının, kendi içinde değil, dışarıda gerçekleştiğini söylemek mümkün. Dışarısı hem diğer hayvanların ona verdiği cevaplar hem de aslanı çevreleyen dil sistemidir...

Eksik Alfabe
Süreyya Berfe
Resimleyen: Burcu Yılmaz
Editör: Murat Yalçın
Yapı Kredi Yayınları, 92 sayfa

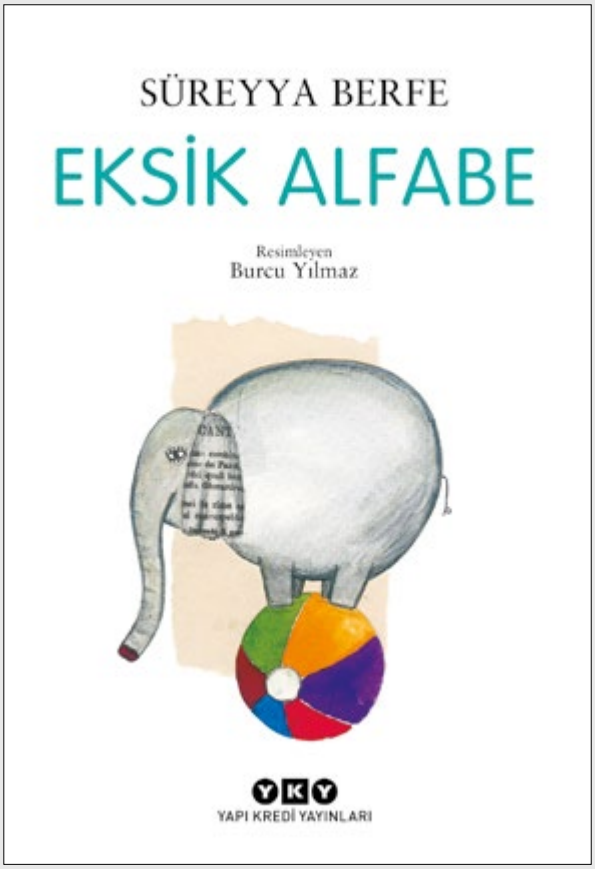

Türk edebiyatının önemli isimlerinden, şair ve yazar Süreyya Berfe'nin çocuk kitabı *Eksik Alfabe,* Kasım 2021'de Yapı Kredi Yayınlarından yayımlanan yeni baskısıyla karşımızda. Kitap, A'dan Z'ye birçok hayvanın konuştuğu, bilmeceler sorup masallar anlattığı manzum hikâyelerden oluşuyor. Metin, fabl olma özelliği ile okuru, hayvanlar âlemine ve doğaya dair bilgilendirirken, insanların hayvanlarla kurduğu -yer yer şiddet ve sömürü içeren- ilişkileri de hayvan hakları çerçevesinde sorguluyor. Metinde bu sorgulamaya olanak sağlayan düz yazı anlatımların yanı sıra, okurun serbest çağrışımlarını yansıtabileceği -dilediğince yazıp çizebilmesi için ayrılmış- boşluklar da mevcut.

Okur, metinde alfabetik sırayla aslan, deve, zebra gibi tanıdık canlıların yanı sıra, bir o kadar da tanıdık olmayan -mara, okapi, çulluk gibi- sayısız hayvanla karşılaşıyor. Ancak gelin biz bu yazı için, kitabın açılış ve kapanış hikâyelerinin ana kahramanı olan aslana kulak verelim: Aslan kendisine "ormanların kralı" dendiğini duymuş ancak bu benzetmenin doğruluğundan bir türlü emin olamamıştır. Çünkü duyduğu bu dilsel tanımlamanın aksine, kendisini bir kral gibi hissetmemektedir. Kafası karışıktır, çünkü aslan olmanın yüceltilerek insanı betimlemede kullanıldığına ("aslan gibi",

"aslanım", "aslansın") kulak verirken, hayvanat bahçelerindeki kafeslerde veya sirklerde hapsedilmiş aslanlara da tanık olmuştur. Dilin yarattığı kudret ve gerçeklik hissi ile sarmalanmış aslanın, insanın sınırsız tüketim arzusunun neden olduğu tahribatın nesnel gerçekliğini bedeninde ve ruhunda tecrübe etmekte olduğunu görüyoruz. Metin, bu ve benzeri birçok konuyu, okuru ile oldukça başarılı bir şekilde sürdürdüğü bitimsiz bir diyalog içinde ele alıyor.

Sayfalarca dinlediğimiz sayısız hayvanın ardından, kitabın sonunda -kitapla aynı isimli masalda- aslan ile tekrar karşılaşıyoruz. Bu karşılaşmada "kral olduğunu kanıtlamaya değil, kral olup olmadığını araştırmaya" koyulan ve bu uğurda karşısına çıkan her hayvana ormanların kralının kim olduğunu soran aslanın kimlik, benlik arayışına şahit oluyoruz. Peki kahramanımız varlığını anlamlandırabilecek, ona itibarını geri kazandıracak bir cevap bulabilecek mi dersiniz? Hayvanların bir çoğu krallıkların eski zamanlarda var olduğundan ve artık hükümlerinin kalmadığından bahsederken; bir kısmı da masallardan ve eski anlatılardan, aslanın ormanların kralı olduğunu duyduklarını ancak doğruluğunu hiç sorgulamadıklarını söylerler.

Masal boyunca aslanın anlam arayışının, kendi *içinde* değil, *dışarıda* gerçekleştiğini söylemek mümkün. Dışarısı hem diğer hayvanların ona verdiği cevaplar hem de aslanı çevreleyen dil sistemidir. Vahşi doğasını ve doğal ortamını yitirmiş, iç güdülerini kaybetmiş, evcilleştiği kadar da medenileşmiş kahramanımız diğer hayvanlarla kurduğu ilişkide dilin/diyaloğun dışına bir an olsun çıkamaz. Ayrıca onu başka türlü bir yola sevk edecek her türlü cevabı reddeder. Örneğin, onun yelesine ve hızlı koşmasına atıfta bulunan gergedan, aslanı oldukça kızdırır, hatta bunu kendisine hakaret olarak kabul eder. Çünkü zekâ ve iyi kalplilikten hiç bahsetmemiştir gergedan. Denizli horozunun bilmeceyi çağrıştıran şu cevabını ise oldukça saçma ve sıkıcı bulmuştur: *"Ormanların Kralı bir tanedir. Onun üstüne kral yoktur. O ormanlar için yaratılmıştır, ormanlar da onun için."*

Olan bitenle yüzleşmeye ve kendine dair hakikati duymaya hazır olmayan aslanın öyküsünü, doğayı ve hayvanları hak temelli bir ortak yaşamın dışında araçsallaştıran, bütünüyle kendini merkeze koyan, dilsel bilgiye ve gerçekliğe esir olmuş modern insanın benlik ve aidiyet sorunu olarak okumak da mümkün diye düşünüyorum.

Sonunda hüsran ve yorgunlukla ormana dönmekte olan aslan, laf olsun diye aynı soruyu yönelttiği filden ilginç bir karşılık alır: Fil, hortumuyla silkeleyip yere fırlatır aslanı. Kahramanımız şaşkın ve elbette sitemkârdır. Fil ise hiç oralı değildir. Masal, ne olup bittiğini bir türlü anlayamayan ve fil ile dilsel hiçbir diyaloğa giremeyen aslanın son sözleriyle biter: *"Sorduğum soru seni sinirlendirdi anlaşılan. Cevabını bilmiyorsan bilmiyorum dersin olur biter. Kaba kuvvete ne gerek var? (...) Senden beklemezdim bunu."*

Son olarak, Burcu Yılmaz'ın birbirinden etkileyici çizimlerinin, metinle titiz bir şekilde bütünleştiğini söyleyebiliriz. ■

Dilin açıklığı ve akıcılığı	★★★★★★★★★☆
Çizimlerin ifade gücü	★★★★★★★★★☆
Kapak tasarımı ve baskı kalitesi	★★★★★★★★☆☆
Redaksiyonun titizliği	★★★★★★★★☆☆

Çocuk edebiyatının yaşı küçülüyor

"Değişen çocuk algısına göre çocuk edebiyatının işlevi değiştiği gibi yaşı da küçülüyor."

Söyleşi: Doğan Gündüz-Mustafa Ruhi Şirin

Şair, yazar, çocuk edebiyatı araştırmacısı ve çocuk hakları savunucusu Mustafa Ruhi Şirin, 1977 yılından bu yana çocuklar için, çocukların tarafında çalışıyor. Doğan Gündüz, Mustafa Ruhi Şirin ile eserleri ve çocuk edebiyatı üzerine söyleşti. İki bölüm hâlinde yayımlayacağımız söyleşinin devamı gelecek sayıda...

Doğan Gündüz: *Masal Mektuplar kitabınız 1983 yılında Türkiye Yazarlar Birliği tarafından yılın çocuk kitabı seçilmiş. Masal Mektuplar, yaz tatili için köydeki akrabalarının yanına gönderilen, "on kere baharı on kere kışı gören" Serdar'ın, annesi, babası, kız kardeşi, ninesi ve dedesiyle karşılıklı mektuplarından oluşuyor. Neredeyse her birinin öğüt vermek amacıyla küçük bir masalla süslendiği bu mektuplarda dürüstlük, yalan söylemenin kötülüğü, okumanın önemi, din olgusu, çalışmak, yaşamın amacı, aile bireylerinin birbirlerini sevip kollaması gibi konulara değiniliyor. Niye masal ve mektup tarzında bir anlatımı tercih ettiniz?*

Mustafa Ruhi Şirin: *Masal Mektuplar*'ı yazma düşüncesi 1977 yılında kozasını örerken, çocuk edebiyatı yolculuğuna çıkacağımın farkında değildim. Bu kitabımı üç kez yeniden yazdım: İlki değer odaklı yazar tutumunu içerir. İkinci yazılışta çocuk edebiyatında pedagojik ve estetik kabul ölçütleri dengesini kurmaya çalıştım. 2010'dan sonra ise kitabı estetik kabul ölçütlerine göre sanat masalı türünün örneği olarak yeniden kaleme aldım.

Masal Mektuplar'ı üç farklı dönemde yeniden yazmış olmam, çocuk edebiyatı yazarlığımdaki üç farklı dönemi belgelemesi bakımından önemlidir... Kitabı üç kez yeniden yazsam da masal dili ve mektup türü değişmedi. Niçin masal? Çocuğun doğasına ve algısına en uygun olanın masal dili olduğu için. Niçin mektup? Mektup, tür olarak tekil özneye yöneliktir. Kitabı okuyan her çocuğun ve yetişkinin mektupları kendine yazılmış duygusuyla okumasını arzu ettim. *Masal Mektuplar*'ın okurunu hem çocuk hem de yetişkin olarak öngörmüştüm ve bu öngörümde yanılmadım: Kırk yıl boyunca kitabı çocuklar ve yetişkinler de okuyorlar... Masal, mektup ve şiir çocuk edebiyatı yazarlığımın başat türleridir. Roman dışında çocuk edebiyatının birçok türünde kaleme aldığım metinlerin masal ve şiir ikliminde boy atmasının nedeni ise çocuk algımın masal ve şiire yatkınlığıdır. Bu nedenle çocuk edebiyatı yazarlığımda masal ve şiir ikiz kardeş gibidir.

DG: *Kar Altında Bir Kelebek (basım 1988) kitabınızda, -son baskıları (2018) Eşek Nasıl Kral Oldu? adıyla yayımlandı- fabl türündeki masalları şiir diliyle, okuyucuya Türkçe okumanın keyfini tattırarak ve melodisini duyurarak aktarıyorsunuz. Sevdiğiniz iki türü, şiir ve masalı güzelce harmanlıyorsunuz. Mavi Rüyalar Gören Çocuk kitabınızda da çocuk gerçekliğine göre yazdığınız on Keloğlan masalını yer alıyor. Klasik masalların çoğu bugün toplumsal cinsiyet rolleri, değerler, içerik açısından didik didik edilip günümüze, yeni çocuk algısına uygun yorumlarla yeniden yazılıyor. Masalların klasik hâlinin korunması ya da güncellenerek yazılması konusunda ne düşünüyorsunuz?*

MRŞ: İnsanlık tarihi boyunca masal, temel motif ve örgüsünü koruyarak günümüze ulaşan en etkili tür.

Masallar, işleme, yeniden yazma-uyarlama ve esinlenme yöntemiyle yeniden yazılabilir ve yazılmalıdır. Masalın yetişkinler için işleme ve yeniden yazılmasında bir sorun olduğunu düşünmüyorum. Masalcı bakışı olan sanatkâr, masal türünün doğasına uygun olarak masalın tema, karakter ve örgüsünden yararlanabilir. Masalın iletisi ve işlevi de değişebilir. Masalın temel motiflerinin korunması kaydıyla güncelleme de yapılabilir. Masal yazarı güncelleme yaparken esinlenme yolunu tercih edebilir. Perrault ve Andersen esinlenme ve yeniden yazma yolunu tercih etmişti. Grimm Kardeşler'in amacı ise işleme yöntemine göre masalların temel yapılarını korumaktı. Pertev Naili Boratav'a göre, halk edebiyatıyla edebiyatın buluşmasının en güzel örnekleridir Perrault ve Andersen masalları. Bizde esinlenme yoluyla çok az iyi masal yazılmıştır. Geleneksel masalın kültürel kimlik ve kültürel biçem'e dayalı en iyi örneklerini yazan masal yazarlarından biri de Italo Calvino'dur.

Halk masalı çocuk ilişkisinde asıl sorun, klasik masalın olduğu gibi çocuk okura sunulmasından kaynaklanıyor. Klasik masalların boy attığı dünya ile yaşadığımız dünya hiçbir bakımdan birbirine benzemediği dikkatten uzak tutulmamalı. Önümüzde iki yol var: Birinci yol, çocuk bakışı olan masal yazarlarının klasik masalları temel örgü ve motiflerini koruyarak pedagojik ölçütler içinde çocuk dil dizgesine göre yeniden yazmaları. İkinci yol ise halk masallarının esinlenme yoluyla çağdaş bir masal edebiyatına dönüştürülmesi. *Masal Atlası* ve *Bir Nehrin Kaybolmayan Akışı-Türk Masallarının Yeniden Doğuşu* kitaplarımda Masal Edebiyatı Poetikası'ndan söz etmiştim. Masalların yenilenmesi için ölçüt ve ilkeleri belirleyecek kuramsal çalışmaların eğitim bilimci ve masal bilimciler tarafından şimdiye kadar yapılması gerekirdi. Masalların herkesin kalem oynattığı bir alan olmaktan kurtarılması için yetkin masal yazarlarının halk masallarını ülkemiz ve dünya çocuklarıyla buluşturabileceğini düşünüyorum.

DG: *1993 yılında UNESCO Asya Kültür Merkezi Resimli Çocuk Kitapları Ödülü alan Kuş Ağacı adlı resimli masal kitabınızda (resimleyen Nazan Erkmen) hayatın döngüsünü, yok olmanın yeni bir başlangıç için kaçınılmazlığını görüyoruz. Bunu da yaşlı bir ağacın yapraklarının kuşa dönüşerek uzaklaşması, ne kadar çok korksa da yanıp kül olduktan sonra, küllerinden kuş şeklinde yaprakları olan bir fidan hâlinde yeniden doğuşu metaforu üzerinden anlatıyorsunuz. Sizde "kuş masalı" fikri nasıl ortaya çıktı? Nazan Erkmen, bu masalı resimleriyle etkileyici bir şekilde okuyucuya aktarıyor. Ressamın belirlenmesinden ve resimleme sürecinden de biraz söz eder misiniz?*

MRŞ: Sanat masallarımda başat tip kuşlardır. Bu masallarımda kuşlar çocuk gibi bakarlar dünyaya. Küçük yaşlarda konuştuğum kuşlardır sanat masallarımın kahramanları. Kuş için uçmak olağandır, çocuk içinse olağanüstü. Her çocuk en çok gökyüzünü merak ederek büyürdü çocukluğumuzda. Yeni dünyada ise çocuklarla gökyüzü arasına sanal masallar girince çocukla gökyüzünün ilişkisi hormonlu hâle gelmiş oldu. Sanat masallarımdan oluşan *Guguklu Saatin Kumrusu* kitabımdaki kuşlar felsefe yolculuğunu seven çocuklar gibidirler. Kuş masallarımın ana fikri de bu felsefeden doğdu... *Kuş Ağacı* sanat masalını 1980'li yılların başında yazmıştım. Değerli sanatkârımız Nazan Erkmen bu masalı resimlemek istedi. Nazan Hanım, *Gılgamış* kitabının resimleriyle çıkageldi bir gün Çocuk Vakfı'na. O yıllar çocuk edebiyatının dünyada görselliğe doğru evrildiği bir dönemdi. Bir sanatkârın metni resimlemeye değer bulması ilkesinden hareketle kitabı Nazan Erkmen resimledi. Kitap Türkiye'de basıldıktan sonra ödüllendirildi ve Tokyo'da sergilendi. Değerli sanatçımız Nazan Erkmen'i saygıyla anıyorum.

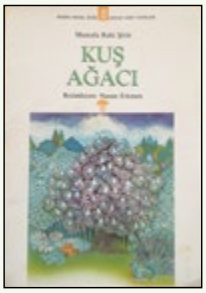

DG: *"Sizin dünyanız şiir dünyasıdır. Sizin dünyanızda düş ile gerçek el eledir. Rüya ile masal iç içedir. Ağlamanız şiirdir, gülmeniz şiirdir. Sizin için rüya ve masal ne ise şiir de odur. Şiir oyundur sizin için..." Masal Çocuk, Çocuk Şiirleri Antolojisi (1984) kitabınızın ön sözünde çocuk okuyuculara şiirle ilgili bu satırları yazmışsınız. Çocuk saflığı ve içtenliğiyle seslenen "Güneşi uyandıralım anne/Üşüyebilir kanatsız kuş" dizelerinin de yer aldığı, 1983 yılında basılan, Gökyüzü Çiçekleri kitabınız da ilk şiir kitaplarınızdan biri. Şiir hem hayatınızın hem de edebi hayatınızın merkezinde yer alıyor. Şiir sizin için nedir?*

MRŞ: Hayat da şiirdir. Olağanüstü özel dildir, şiir. Masallar gibi güzel şiirlerin de çocuklukta başladığını kabul ediyorum. Çocuklar için şiir ise kelimelerle yapılan resimdir. Çocuğa yazılan şiir için renk, şekil, resim gerekmez. Cahit Zarifoğlu'nun *"çocuklar havadan anlar"* dizesinin işaret ettiği anlam şiir iklimi için önemlidir. Şair yaş ayrımı yapmadan çocuğa da yetişkine de şiir yazar, yazabilmelidir. Dağlarca haklı: *"Şair tektir, çocuğa da yazar şair; ilk duyarlıklar, ilk ölçüler içinde yazmak"* kaydıyla... Çocuk felsefemin temeli "çocuğa, çocukluğa ve çocuk onuruna saygı"dır. Çocuğu ve çocukluğu savunmayan

bir şiir ölüdür... Kırk iki yıl önce ilk dizelerini yazmaya başladığım Dünya Çocukları Şiir Atlası üçlemesi *Dünya Çocukla Kardeş, Afrika Türküsü* ve *Sevgidir Uçurtma,* yalnızca doğmuş değil, şiirle, doğacak çocukları da savunduğum çocuk destanıdır.

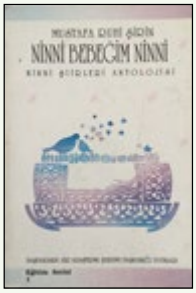

DG: *Ninni Bebeğim Ninni, Ninni Şiirleri Antolojisi (1990) kitabınızın girişinde ninnileri "Anne Edebiyatı" başlığı altında değerlendiriyorsunuz. Burada "Ninniler aynı zamanda kültürümüzün en duygulu söz kümelerini oluşturuyor. Annelerin kurduğu bu dünyada bizden renkler, sesler esintiler var. Tıpkı masallarımızda olduğu gibi..." diyorsunuz. Bugün ninniler hâlâ güncelliğini koruyor mu? Yoksa Anne Edebiyatı, çocuk kitapları okumaya hatta yazmaya (tabii babalar tarafından da), ninnileri, sesli masalları ya da çocuk şarkılarını İnternet ortamından dinlemeye mi evrildi?*

MRŞ: Geçmişin dünyasında bütün kültürel coğrafyalarda zengin ninni geleneği olduğunu biliyoruz. Çocuk kültürünün ilk şiir çiçekleriydi ninniler. Her kültürde farklı söylenen ninniler de artık ya kitaplardan okunan ya da tek tipleştirilmiş görsel şarkılara dönüştürüldüler. Genç kuşaktan annelerle karşılaştıkça bebeklerine ninni söyleyip söylemediklerini merak ederim. Çok azının ninni söylemeyi bildiğini fark ettikçe de bebekleri adına üzülürüm. Size de sormak isterim: Dünyanın bütün bebeklerinin ninniyle büyüme haklarını savunan kaç kişiyiz? Kültürel kodlarımızda hicaz makamı ve sofyan ritminde ninni söyleme geleneğimiz neredeyse tarih sahnesinden çekilmek üzere. Oysa ninni her dilde çocuğa söylenen ana dilin ilk şarkılarıdır. Çok gelişmiş bebek medyası dijital anne rolünü üstlendi günümüzde ve anne-bebek iletişimi de sanallaştı. Ne mutlu ninniyle büyüyen bebeklere! Niçin mi? Ninni de ana dilin sütü gibidir ve dünyanın en şanslı bebekleri ninniyle büyüyen bebeklerdir.

DG: *1983 yılında ilk kitaplarınız yayımlandı (Masal Mektuplar, Gökyüzü Çiçekleri, Bilgi Ağacı, Yüzük Taşı, Altın Kiremitli Saray). Aradan neredeyse 40 yıl geçti. Ne mutlu ki bugün de çocuklar için yazmayı sürdürüyorsunuz. O dönemden bugüne seslendiğiniz çocuk hep aynı mı yoksa değişti mi?*

MRŞ: İlk çocuk kitaplarımdan *Masal Mektuplar* ve *Gökyüzü Çiçekleri* dışındakilerin ikinci baskıları yapılmadı ve bu tatlı acemiliklerim geride kaldı. Çocuk kitaplarımın basılmadan önce çocuklar tarafından okunmasını çok önemsiyorum. Hem çocuk görüşü almış oluyorum hem de çocukların eleştirilerinden yararlanıyorum. Bu kadarla da yetinmiyor, her baskı öncesi okuyorum kitaplarımı. Bunun temel bir nedeni var: Her kuşağın en önemli değişkeni algıdır modern dünyada. Neredeyse beş yılda değişen popüler çocuk kültürü ve çocuk medyası çocuk algısını etkiliyor. Hayal eden ve okuyan çocuk dijital çağda görsel algılıyor artık. Bir yandan çocuk edebiyatının yaşı küçülürken öte yandan çocuk edebiyatı erken çocukluk dönemi edebiyatına dönüşürken çocuklar yetişkin edebiyatına ve medyasına yöneliyor. Çocuk edebiyatının yaşının küçüldüğü, görselliğin egemen olduğu bir edebiyat aşamasında dünya. Dolayısıyla yazının ve edebiyatın payının giderek azaldığı popüler edebiyat her geçen gün yaygınlaşıyor. Çocuk edebiyatı kültürünün değişen çocuk ve çocukluk ile çocuk edebiyatının işlevi de sürekli güncelleniyor. Bir yandan önceki yıllarda yayımlanmış çocuk kitapları elenirken, öte yandan yeni çocukluğun algısına göre üretilen kitaplar ana akım çocuk edebiyatının tahtına kuruluyor. Çocuk edebiyatı yazarı kendi çocukluğuna değil yeni çocukluğa yönelebilirse yeni çocukluğun yazarı olmayı sürdürebilir ya da dönem yazarları arasında yerini alır. ■

Devamı gelecek sayıda...

- **Masal Mektuplar,** Mustafa Ruhi Şirin, Türk Edebiyatı Vakfı, İstanbul, 1983, 61 Sayfa
- **Masal Mektuplar,** Mustafa Ruhi Şirin, Resimleyen: Serap Deliorman, Uçan At Yayınları, İstanbul, 2020, 96 Sayfa
- **Gökyüzü Çiçekleri,** Mustafa Ruhi Şirin, Akabe Yayınları, Ankara, 1983, 63 Sayfa
- **Gökyüzü Çiçekleri,** Mustafa Ruhi Şirin, Resimleyen: Saadet Ceylan, Uçan At Yayınları, İstanbul, 2018, 88 Sayfa
- **Masal Çocuk, Çocuk Şiirleri Antolojisi**, Mustafa Ruhi Şirin, Kandil Yayınları, Ankara, 1984, 160 Sayfa
- **Kar Altında Bir Kelebek,** Mustafa Ruhi Şirin, Kültür ve Turizm Bakanlığı, Çocuk Kitapları Dizisi:91, Ankara, 1988, 72 Sayfa
- **Eşek Nasıl Kral Oldu,** Mustafa Ruhi Şirin, Resimleyen: Erdoğan Oğultekin, Uçan At Yayınları, İstanbul, 2018, 120 Sayfa
- **Ninni Bebeğim Ninni, Ninni Şiirleri Antolojisi**, Mustafa Ruhi Şirin, Başbakanlık Aile Araştırma Kurumu Başkanlığı Yayınları, Ankara, 1990, 122 Sayfa
- **Kuş Ağacı,** Mustafa Ruhi Şirin, Resimleyen: Nazan Erkmen, Çocuk Vakfı Yayınları, İstanbul, 1991, 16 Sayfa
- **Guguklu Saatin Kumrusu,** Mustafa Ruhi Şirin, Resimleyen: Mustafa Delioğlu, Uçan At Yayınları, İstanbul, 2018, 128 Sayfa
- **Mavi Rüyalar Gören Çocuk, Keloğlan Masalları**, Mustafa Ruhi Şirin, Resimleyen: Mustafa Delioğlu, Kök Yayıncılık, Ankara, 2003, 138 Sayfa
- **Dünya Çocukla Kardeş, Dünya Çocukları Şiir Atlası 1**, Mustafa Ruhi Şirin, Kapak ve İç Resimler: Berk Öztürk, T Çocuk, İstanbul, Kasım 2021, 128 Sayfa

Tudem
Modern
Klasikler

İyi kitapları **okumayı, paylaşmayı saklamayı,** sevenler için...

Tüm zamanların en çok okunan Tudem kitapları, özgün kapak ve sayfa tasarımları, ciltli baskıları ve yeniden gözden geçirilen metinleriyle "Tudem Modern Klasikler" başlığı altında toplanıyor.

tudem
tudem.com tudemyayingrubu

Okul binasında matrak bir matematik oyunu başlamak üzere! **Burcu Ünsal**'ın eğlenceli, akıcı anlatımı ile **Ezgi Keleş**'in canlı, kıvrak desenleri grafik roman tadında bir öyküde buluşuyor! Çınar ve arkadaşları problemleri birlikte çözerken hem aralarındaki farklılıkların oluşturduğu bütünü hem de yaratıcı aklın nesilleri bir araya getirebilme gücünü fark ediyor.

İlk kez 2015 yılında yayımlanan "Masallar ve Toplumsal Cinsiyet" adlı ödüllü çalışmasındaki bakış açısından yola çıkan **Melek Özlem Sezer**, yeni dizisi **"Sayfayı Çevir"**de, klasik masalları çocuklar için yeni bir kurguyla, toplumsal cinsiyet eşitliğini temel alan bir yaklaşımla yeniden anlatıyor.

cancocuk.com cancocuk@cancocuk.com facebook.com/cancocukcom
twitter.com/Can_Cocuk instagram.com/cancocuk